

N:o 5.

PÖYTÄKIRJA sosialidemokraattisen Puoluetoimikunnan kokouksesta, joka pidettiin Eduskuntatalossa 8. päivänä toukokuuta 1959.

Kokouksessa olivat saapuvilla Väinö Tanner, Olavi Lindblom, Onni Hiltunen, Kaarlo Pitsinki, Gunnar Henriksson, Väinö Leskinen, Veikko Helle, Eetu Karjalainen, Rafael Paasio, Sylvi Siltanen, Meeri Kalavainen, Valtter Laitinen, Lempi Lehto, Sulo Manninen ja Eino Sirén.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Väinö Tanner ja sihteerinä Aarne Paananen.

1 §. (68 §.)

Kokous todettiin laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Kokouksen
laillisuus

2 §. (69 §.)

Pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin Gunnar Henriksson ja Lempi Lehto.

Pöytäkir-
jan tar-
kistajat

3 §. (70 §.)

Kustannusosakeyhtiö Kansanvallan yhtiökokoukseen valittiin puolueen edustajaksi puoluesihteeriksi Kaarlo Pitsinki ja häntä evästettiin toimimaan siten, että avoinna olevaan johtokunnan paikkaan saataisiin valituksi SAK:n taloudenhoitaja Harinen. Tanner, Pitsinki ja Paananen valtuutettiin suunnittelemaan johtokunnan kokoonpanoa muitten henkilöitten osalta.

Kansan-
vallan
yhtiö-
kokous

4 §. (71 §.)

Puoluesihteeriksi esitteli Uudenmaan Sos.-dem. Piiri r.y:n kirjelmän, jossa piiri pyytää puoluetoimikunnalta lausuntoa Espoon Sosialidemokraattisen Kunnallisjärjestön

Uudenmaan
piirin
kirje

erottamisesta puolueesta, koska kunnallisjärjestö ei ole piirin kehoituksesta huolimatta erottanut sääntöjä rikko-neita puolueosastoja. (Liite n:o 54/Ptk.5/59.)

H i l t u n e n tiedusteli, ketä kuuluu vanhaan ja ketä uuteen kunnallisjärjestöön.

H e l l e selosti tilannetta Espoossa ja mainitsi, että vanhaan kunnallisjärjestöön kuuluvat vielä mm. Keski-Espoon Sos.-dem. Työväenyhdistys, Espoon Nuuksion Sos.-dem. Työväenyhdistys, Vanhankylän Sos.-dem. Työväenyhdis-tys ja vielä toistaiseksi Mankkaan Sos.-dem. Työväenyh-distys. Vanhan kunnallisjärjestön puheenjohtajana on puo-lueesta erotettu Torsti Toivonen.

Uuteen kunnallisjärjestöön kuuluu jäsenistön enemmis-tö. Espoon puolue-elämän sekavuus haittaa valtuustoryhmän toimintaa. Sumu on yrittänyt koota sos.-dem. valtuustoryh-mää ympärilleen, mutta ei ole siinä onnistunut. Kunnallis-järjestön erottaminen ei ole kuitenkaan niin kiireellinen asia, ettei voitaisi odottaa puoluepuoleiston kokousta. Esitti asian pantavaksi pöydälle.

P ä ä t ö s: Asia pantiin pöydälle.

5 §. (72 §.)

Työn
Voima
ja
kirja-
painoyhtiön
perusta-
minen
Jyvä-
skylään

Taloudenhoitaja Paananen esitteli Osuuskunta Työn Voiman kirjelmän, jossa osuuskunta ilmoitti muuttavansa sanomalehti Työn Voiman 1.6.-59 lukien 3-päiväiseksi leh-deksi. Samalla oli päätetty ryhtyä perustamaan uutta osa-keyhtiötä, joka jatkaisi kirjapainon toimintaa ja lehden julkaisemista. Osakepääomaksi ilmoitettiin suunnitellun 7-8 miljoonaa markkaa ja tiedusteltiin, paljonko puolue merkitsee osakepääomaa. (Liite n:o 55/Ptk.5/59.)

H i l t u n e n sanoi mielipiteenään, että osake-yhtiö pitäisi perustaa suurella pääomalla ja siltä poh-

jalta saneerata koko liike.

P i t s i n k i kertoi liikkeen kassassa vielä ole-van tontin myynnistä saatuja varoja, joten liike voi toistaiseksi hoitaa juoksevat menonsa. Konttoripäällikkö Kapanen oli käynyt tutkimassa yhtiön asemaa ja kirjanpitoa ja todennut 3-päiväisen lehden kannattavan. Osuuskuntaa ny-kyisin rasittavat henkilökysymykset pyrittäisiin ratkaise-maan uuden osakeyhtiön puitteissa. Osuuskunnan nykyinen omaisuus siirtyisi perustettavalle yhtiölle.

H i l t u n e n epäili, etteivät 3-päiväistä lehteä koskevat laskelmat pidä paikkaansa.

P a a n a n e n ilmoitti käsityksensä, ettei lehti tule kannattamaan 3-päiväisenäkään. Missään tapauksessa ei nykyistä tilannetta voi kauan jatkua, sillä osuuskunnan toiminta tuottaa nykyisin tappiota n. 600.000 markkaa kuu-kaudessa. Jos puolue lunastaa osakepääomaa uudessa yhtiös-sä, niin lunastamiseen ei pitäisi käyttää rahaa vaan saa-taviamme osuuskunnalta. Asiasta aikaisemmin neuvoteltaessa puhuttiin paljon pienemmästä osakepääomasta.

T a n n e r sanoi, että voimme olla valmiit sijoitta-maan saatavaamme osakepääoman merkitsemiseen, mutta emme uutta rahaa.

P ä ä t ö s: Puoluetoimisto jatkaa neuvotteluja Osuuskunta Työn Voiman kanssa.

6 §. (73 §.)

Taloudenhoitaja esitteli puolueen tulo- ja menoar-vion vuodelle 1959.

Tulo- ja
menoarvio
v. 1959

P ä ä t ö s: Tulo- ja menoarvio päätettiin esit-tää puoluepuoleiston hyväksyttäväksi.

7 §. (74 §.)

Paananen esitteli Nivalan Sos.-dem. Työväenyhdistyksen ja Ylivieskan Sos.-dem. Työväenyhdistyksen yhteisen pyynnön, että puolue myöntäisi Nivalan Sos.-dem. Ty:lle lainaksi 5 vuoden ajaksi 650.000 markkaa eli saman määrän, jolla Ylivieskan Sos.-dem. Ty. lyhentää velkaansa puolueelle. Ylivieskan Sos.-dem. Ty. on saanut Kansa-yhtiöltä em. suuruisen lainan ja käyttäisi sen Nivalan yhdistyksen auttamiseen. Yhdistys ei halua lainata summaa suoraan Nivalan yhdistykselle, vaan lyhentää sillä omaa velkaansa, joten puolueelle syntyisi suora saatava Nivalan Sos.-dem. Työväenyhdistykseltä.

Jos lainanantoon suostutaan, niin puolue saa epävarman velallisen ja rahat joutuvat ainakin viideksi vuodeksi sidotuksi.

Kun Nivalan yhdistyksen asema on vaikea ja talo pitäisi säilyttää, niin lainanpyyntöön pitänee suostua.

L i n d b l o m sanoi talon olevan hyvässä kunnossa, mutta liian suuret velat vaikeuttavat menestyksellistä toimintaa. Jos talo joutuu pakkomyyntiin, niin kommunistit ostavat sen. Nivala on ollut työttömyysaluetta, ja senkin vuoksi on ymmärrettävää, että talolle on vaikeata saada tuloja riittävästi. Ilmoitti olevansa yleensä tiukalla kannalla yhdistysten talojen avustamisessa, mutta katsoi välttämättömäksi Nivalan talon säilyttämisen, ja sen vuoksi pitäisi myöntyä lainanpyyntöön.

H i l t u n e n ilmoitti mielipiteensä, ettei pienten paikkakuntien yhdistyksiä voida tukea. Suurempien paikkakuntien työväentalot sen sijaan on säilytettävä tukikohtina. Piti Nivalan talon säilyttämistä tukemisen arvoisena.

T a n n e r totesi Nivalan talon olevan niin uuden,

Nivalan
Sos.-dem.
Ty:n ja
Ylivieskan
Sos.-dem.
Ty:n pyyntö

että se hänen mielestään on säilytettävä.

P ä ä t ö s: Lainanpyyntöön suostutaan.

8 §. (75 §.)

Puoluesihteeri Pitsinki esitteli Vaasan l. pohjoisen Sosialidemokraattisen Piirin lausunnon asiassa, joka koski mainitun piirijärjestön erottamista puolueen jäsenyydestä.

Vaasan
pohj.piirin
antama
lausunto

Lausunto oli osoitettu puoluetoimikunnalle ja päivätty Kokkolassa 4. päivänä toukokuuta 1959. Lausunnon mukaan piirijärjestö ei katsonut olevansa sillä tavoin selitysvollinen kuin pöytäkirjan liitteenä olevassa puoluetoimikunnan selityksen vaatimiskirjelmässä 17. päivältä huhtikuuta 1959 edellytettiin. (Liite n:o 56/Ptk.5/59.) Päinvastoin lausunnossa pyrittiin saattamaan kyseenalaiseksi puoluejohdon ja puolueuuvoston omat toimenpiteet ja tällä perusteella mm. ehdotettiin, että puolueuuvosto päättäisi erottaa vaalipiirin aluetta varten perustetun uuden piirijärjestön, Kokkolan Sosialidemokraattinen Piiri r.y:n puolueesta.

Puoluesihteeri Pitsinki piti lausuntoa uutena osoituksena siitä, ettei Vaasan läänin pohjoinen Sosialidemokraattinen Piiri suostu vapaaehtoisesti lopettamaan toimintaansa, vaan aikoo entiseen tapaan jatkaa puolueen vastustamista ja vahingoittamista. Sen vuoksi piirin erottamista koskeva asia on kypsä lopullisesti ratkaistavaksi.

P ä ä t ö s: Päättiin esittää puolueuuvostolle, että vanha piirijärjestö erotetaan puolueesta.

9 §. (76 §.)

Pitsinki ilmoitti, että puolueen linjan kannalla olevat 12 naispiirijärjestöä ovat päättäneet lähettää Sos.-dem. Naisliitolle kirjelmän, jossa vaativat liittoa

Naisliiton
asia

lökuntansa vähentämisen yhteydessä irtisanoneet myös toimittajia; kuitenkin on muista syistä vapaiksi tulleita toimittajanpaikkoja täytetty ulkopuolelta sos.-dem. lehtien toimittajakunnan. Liitto esittää, että puoluetoimikunta vaikuttaisi siihen, että toimittajien toimia täytettäessä huomioitaisiin ensisijaisina hakijoina työttömiksi joutuneet sos.-dem. lehtimiehet. (Liite n:o 58/Ptk.5/59.)

P i t s i n k i ilmoitti käsityksensä, että kirjelmään on antanut aiheen se, että TST:n palvelukseen on otettu uusi naistoimittaja ja lisäksi on ollut puhetta siitä, että Suomen Sosialidemokraatin palvelukseen otettaisiin lisää toimittajia.

Kirjelmä merkittiin tiedoksi.

12 §. (79 §.)

Norjan LO:n
kiitos

Merkittiin Norjan ammattijärjestön lähettämä kiitos onnittelusta.

13 §. (80 §.)

Pääminist.
Hrushtshevin
haastattelulausunto

Helle esitti pohdittavaksi suhtautumista pääministeri Hrushtshevin antamaan haastattelulausuntoon.

L e s k i n e n piti Helteen esitystä oikeana. Meidän taholtamme pitäisi jotain sanoa. Yhtenä syynä haastattelun antamiseen lienee ollut sos.-dem. opposition järjestäytyminen omaksi liitoksi. Pitäisi oikoa haastattelussa esitetyjä väitteitä.

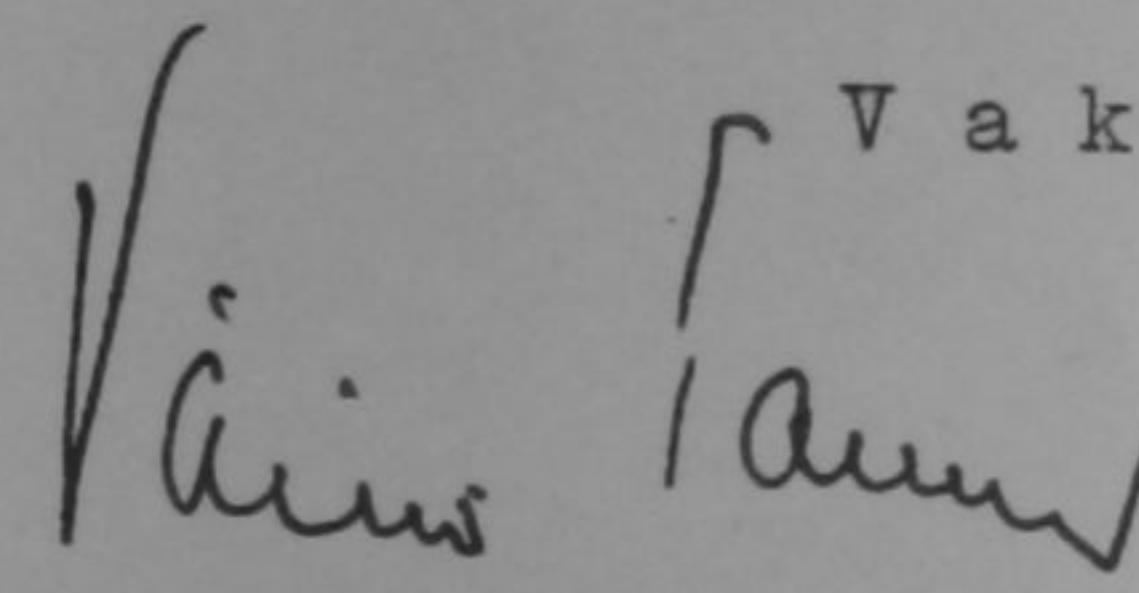
T a n n e r ilmoitti mielipiteensä, että jos jotain sanotaan, niin pitäisi sanoa hyvin taitavasti ja välttää kärkevyyttä. Tarvitaan joku mies laatimaan luonnos vastineeksi. Luonnos pitäisi käsitellä tiistaina pidettävässä kokouksessa.

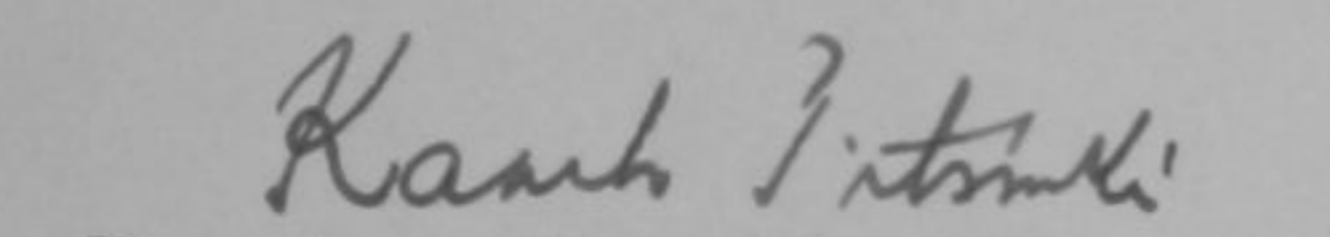
P i t s i n k i sanoi, että hänen mielestään haastattelussa esitetyt väitteet on oikaistava.

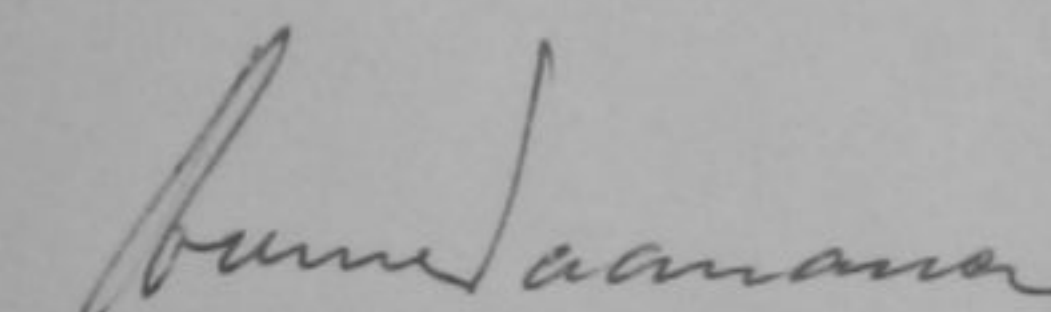
L i n d b l o m piti sanamuodoltaan tarkoin harjitun julkilausuman antamista suotavana.

P ä ä t ö s: Puoluesihteerin tehtäväksi annettiin julkilausumaluonnoksen hankkiminen.

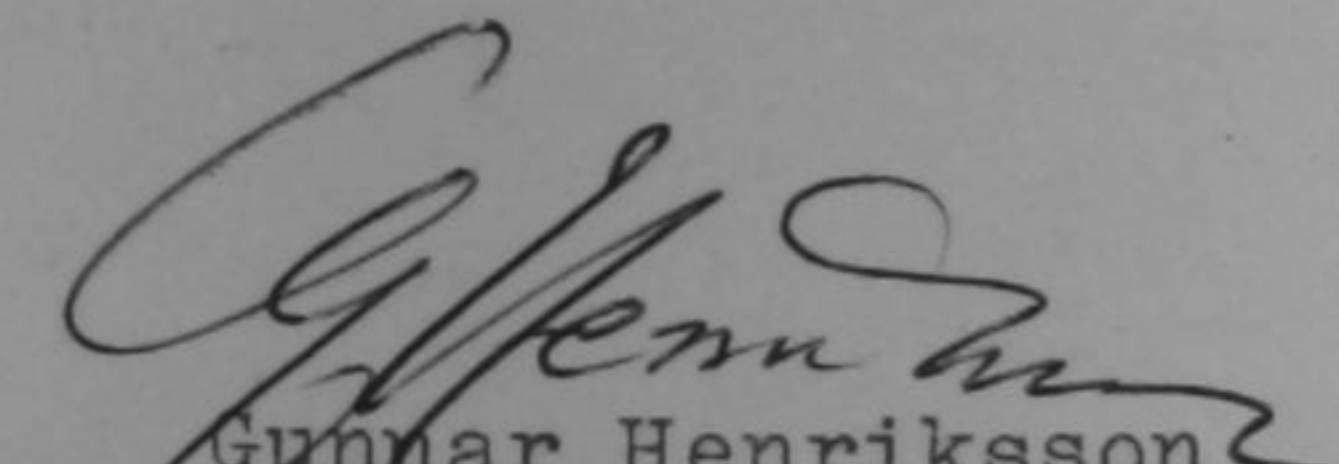
V a k u u d e k s i:

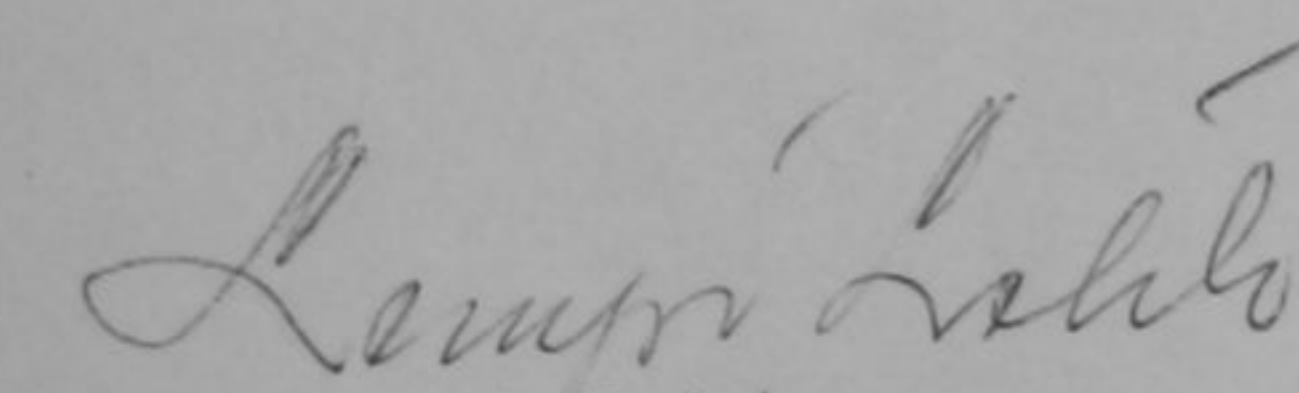

Väinö T a n n e r

Kaarlo P i t s i n k i

Aarne Paananen

Pöytäkirja tarkistettu ja hyväksytty.

Gunnar Henriksson

Lempi Lehto

PÖYTÄKIRJA Sosialidemokraattisen Puoluetoimikunnan kokouksesta, joka pidettiin puoluetoimiston kokoushuoneessa 23. päivänä toukokuuta 1959 alkaen kello 9.

Saapuvilla kokouksessa olivat kaikki puoluetoimikunnan varsinaiset jäsenet ja Eino Sirénia lukuun ottamatta myös kaikki puoluetoimikunnan varajäsenet sekä lisäksi puoluetoimiston toimihenkilöt Valde Nevalainen, Aarne Paananen, Olavi Hurri ja Aatto Väyrynen.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Väinö Tanner ja sihteerinä Aatto Väyrynen.

1 §. (81 §.)

Kokous todettiin sääntöjen määräämässä järjestyksessä koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Kokouksen
laillisuus

2 §. (82 §.)

Pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin Sylvi Siltanen ja Erkki Kuoppala.

Pöytäkir-
jan tarkis-
tajat

3 §. (83 §.)

Käsiteltiin seuraavat samaksi päiväksi koolle kutsutun puolueeneuvoston kokouksen työlistaan tarkoitetut asiat:

Puolueneu-
voston ko-
kouksen
asiat

- a) puolueeneuvoston kokouksen työjärjestys,
- b) kysymys Vaasan läänin pohjoisen Sosialidemokraattisen Piirin erottamisesta puolueesta,
- c) kysymys puolueen Joensuussa omistaman, Mutalan Työväenyhdistyksen hallinnassa olevan työväentalokiinteistön luovuttamisesta Joensuun kaupungille,
- d) tilanne Sos.-dem. Nuorisoliitossa,
- e) tilanne Sos.-dem. Naisliitossa sekä
- f) alustava ehdotus puolueeneuvoston kokouksen julki-

lausumaksi.

päätöksistä ja puheenvuoroista merkittiin tähän seuraavaa:

a) Puoluetoimiston laatima ehdotus puolueeneuvoston kokouksen työjärjestykseksi hyväksyttiin sellaisenaan ilman keskustelua. (Liite n:o 59/Ptk.6/59.)

b) Vaasan läänin pohjoinen Sosialidemokraattinen Piiri r.y:n erottamista koskevassa asiassa päätettiin puolueeneuvoston kokoukselle esittää, että mainittu piirijärjestö erotettaisiin puolueesta. Asian esittely puolueeneuvoston kokoukselle päätettiin jättää järjestösihteeri Nevalaisen tehtäväksi.

Merkittiin, että piirijärjestön selitys 4. päivältä toukokuuta 1959 ja sitä seuranneet muut asiakirjat olivat kokouksessa esillä tätä kohtaa käsiteltäessä.

c) Joensuun kaupungin asemakaavassa tapahtuneen muutoksen vuoksi päätettiin puolueeneuvostolle esittää, että se antaisi puoluetoimikunnalle luvan puolueeneuvostoa enempää kuulematta Joensuun kaupungille myydä tai sen kanssa vaihtaa Mutalan Työväenyhdistys r.y:n 11. päivänä huhtikuuta 1950 puolueelle lahjoittaman työväentalotontin, joka sanottuna päivänä allekirjoitetun lahjakirjan mukaan käsittää kaksi Pielisensuun kunnan Pielisensuun kylässä sijaitsevasta Ilvolan tilasta RN:o 4 aikanaan erotettaviksi myytyä yhteensä 2575 m²:n suuruista, asemakaavaan numeroilla 68 ja 69 merkittyä erillistä määrääalaa. Luovutuksen yhteydessä sovitavasta vastikkeesta päätettiin esittää, että puolueenuevosto oikeuttaisi puoluetoimikunnan määräämään sen laadun ja suuruuden Joensuun kaupungin kanssa asiasta käytävissä lopullisissa neuvotteluissa. Liitteet n:ot 60,61,62 ja 63/Ptk.6/59.)

d) ja e) Sos.-dem. Nuorisoliiton piirissä syntyneestä tilanteesta antoi kokoukselle selostuksen tiedotussihteeri Olavi Hurri. Selostuksen mukaan yhdistysrekisteritoimistolle oli tehty huomautus niistä laittomuuksista, joihin Nuorisoliiton johto oli viimeksi pidetyssä, valtauskokoukseksi muodostuneessa liittokokouksessa syylistynyt. Arvion mukaan tulisi uuteen liittoon, jos sellainen perustetaan, siirtymään ainakin 3/4 vanhan liiton alaisista nuoriso-osastoista. Tähän viittasi jo sekin, että liittokokouksen yhteydessä järjestettyihin henkisiin kilpailuihin osallistuneista 40 osastosta liiton nykyjohtoa kannattavia oli vain seitsemän. Uuden liiton perustamista ei voida enää välttää, ja voisi se sopivimmin tapahtua Porissa 13. ja 14. päivinä kesäkuuta pidettävien puolueen lippujuhlien yhteydessä.

Lopuksi tiedotussihteeri Hurri ehdotti, että puoluetoimikunta päättäisi esittää puolueeneuvoston kokouksen hyväksyttäväksi seuraavansisältöisen tätä asiaa koskevan julkilausuman:

"Sosialidemokraattinen puolueenuevosto toteaa, että neräikeät ja laittomat toimenpiteet, joilla Sos.-dem. Nuorisoliiton johdossa olleet henkilöt ja heidän painostajansa liiton XIII edustajakokouksessa estivät liiton jäsenistön sanan- ja päätösvallan, ovat johtaneet liiton hajoamiseen.

Puolueenuevosto hyväksyy sosialidemokraattisten nuorten pyrkimyksen uuden sos.-dem. nuorisojärjestön perustamiseksi ja kehoittaa puoluetoimikuntaa, piiritoimikuntia, puolueen perusjärjestöjä ja jäseniä kaikkialla entistä voimakkaammin tukemaan sos.-dem. nuorisotoimintaa ja huolehtimaan sen toimintaedellytysten parantamisesta."

Selostus hyväksyttiin ja julkilausumaehdotukselle hy-

väksyttiin näin kuuluva lopullinen sanamuoto:

"Puoluetoimikunnan ehdotus

Sosialidemokraattinen Puolueneuvosto toteaa, että ne räikeät ja laittomat toimenpiteet, joilla Sos.-dem. Nuorisoliiton johdossa olleet henkilöt ja heidän painostajansa liiton XIII edustajakokouksessa estivät liiton jäsenistön sanan- ja päätösvallan, ovat johtaneet liiton hajoamiseen.

Polueneuvosto hyväksyy sosialidemokraattisten nuorten pyrkimyksen todella toimintakykyisen sosialidemokraattisen nuorisojärjestön perustamiseksi ja kehoittaa puolue-toimikuntaa, piiritoimikuntia, puolueen perusjärjestöjä ja jäseniä kaikkialla entistä voimakkaammin tukemaan sosialidemokraattista nuorisotoimintaa ja kaikin tavoin edistämään sen toimintaedellytysten parantamista."

Tämän jälkeen käytetyistä evästyksenluontoisista puheenvuoroista merkittiin pöytäkirjaan seuraavaa:

L i n d b l o m: Tämän kysymyksen rinnalla olisi syytä jatkuvasti pitää myös Sos.-dem. Naisliittoa koskeva kysymys. Se, mitä Nuorisoliiton liittokokouksessa tapahtui, on tähänastisista järjestötörkeyksistä räikeimpiä. Liiton nykyjohto soveltaa TUL:n kiistan ajoilta tunnettua taktiikkaa ja tarjoaa Päivän Sanomissa julkaistussa julkilausumassa sovintoneuvotteluja tilanteen selvittämiseksi. Liittokokous olisi saatava julistetuksi mitättömäksi tuomioistuimen päätöksellä. Yhdistysrekisteritoimistolle tehty muistutukset eivät tässä tapauksessa riitä.

P i t s i n k i: Olen keskustellut kahteenkin otteeseen tilanteesta Nuorisoliiton puheenjohtajan Hietasen ja sihteerin Kymensalon kanssa ja huomauttanut heille, että reilua peliä pelaten voimasuhteet liittokokouksessa olisivat olleet kaksi yhtä vastaan puoluelinjan hyväksi. Hie-

tasen ja Kymensalon käsityksen mukaan puoluelinjan edustajilla olisi siinäkin tapauksessa kuitenkin ollut vain hyvin niukka enemmistö. Puoluetoimiston taholta olemme tehneet ehdotuksen, että liittokokous olisi kutsuttava pikaisesti koolle ja se niin pidettävä, ettei sitä vastaan ilmaantuisi moitteita. Liittoneuvosto olisi nimettävä piirijärjestöjen ehdokkaista normaaliin tapaan. Voimasuhteet uudessa liittotoimikunnassa olisi järjestettävä niin, että siinä olisi kuusi puoluelinjan edustajaa ja neljä vähemmistön edustajaa. Myös toimihenkilöstöön olisi otettava enemmän puoluelinjan väkeä. Liiton nykyjohto ei kuitenkaan sano olevansa halukas suostumaan näihin järjestelyihin. Liittotoimikunnassa se sanoo voivansa suostua enintään voimasuhteeseen 5:5. Uuden liittokokouksen koollekutsumisajatus sellaisenaankin näyttää sille olevan vastenmielinen. Jollei tilanne selviä, niin puolueen olisi annettava nuorille lupa perustaa uusi keskusliitto vanhan hajonneen tilalle. Perustamiskokous voitaisiin pitää Porin lippujuhlien yhteydessä.

T a n n e r: Kun pidimme muutamien puoluetoimikunnan jäsenten ja toimitsijain kanssa alustavan kokouksen nuorisoliikkeen piirissä syntyneestä tilanteesta, tulimme siinä siihen tulokseen, että Nuorisoliiton laitton liittokokous on saatava julistetuksi laittomaksi ja että samalla on käytävä käsiksi uuden keskusliiton perustamiseen nuorisoa varten. Lievennyksiä esitettyihin ehtoihin ei voida laittomasti menetelleille tarjota. Olimme myös sitä mieltä, että Nuorten Kotkain toiminta on saatava nykyistä tehokkaammaksi.

P a a s i o: Ei olisi taktillisesti viisasta katkaista neuvotteluja, joita puoluelinjan edustajille on tarjottu. Mutta siitä on toisaalta pidettävä kiinni, että enem-

mistö pääsee enemmistön oikeuksiin ja asemaan. Tämänkin vuoksi valmisteluja uuden liiton perustamiseksi on johdonmukaisesti jatkettava.

K u o p p a l a: Jos uusi liittokokous saadaan viipymättä koolle ja siinä voimasuhteet korjatuksi, asia on sillä selvä. Muussa tapauksessa ratkaisevat toimenpiteet on suoritettava omin voimin ja omin toimin puolueen lippujuhlien yhteydessä Porissa.

Tämän jälkeen puoluesihteerin Pitsinki ilmoitti, että Alli Lahtinen Kotkasta oli saanut tehtäväkseen esittää puolueeneuvostolle kentän käsityksen naisliikkeen piirissä valitsevasta ajankohtaisesta tilanteesta ja niistä toimenpiteistä, joille puolueen taholta toivottaisiin saatavan korkeimpien hallintoelinten siunaus. Tässä tarkoituksessa Lahtinen oli laatinut luonnoksen kirjalliseksi lausunnoksi ja pyytänyt, että sen sisältö saatettaisiin jo tässä yhteydessä puoluetoimikunnan jäsenten tietoon.

Ennen kuin keskustelua jatkettiin, mainittu luonnos luettiin julki ja otettiin liitteeksi pöytäkirjaan. (Liite n:o 64/Ptk.6/59.)

Luonnoksen johdosta syntyneessä keskustelussa pitivät S i l t a n e n ja L e h t o muodottomuutena sitä, että lausunnon esittäminen oli annettu Alli Lahtisen eikä Meeri Kalavaisen tehtäväksi, koska Kalavainen on Naisliiton liittotoimikunnan jäsen ja alueensa naispiirin puheenjohtaja. Mitä itse asiaan tulee, niin kun naiset haluavat toimia mahdollisimman itsenäisesti, ehdotettujen toimenpiteiden lyhytsanainen siunaaminen puolueeneuvoston kokouksessa riittää. Enempää ei tässä vaiheessa tarvita.

P i t s i n k i vastasi, että puoluetoimistossa oli saatu naisten pyrinnoista sellainen käsitys, että kentän

mielipiteen esilletuominen puolueeneuvostossa olisi tarkoituksenmukaisinta jättää nimenomaan kenttäväkeä edustavan järjestöväen tehtäväksi ja yksistään tämän vuoksi oli päädytty Alli Lahtisen valintaan.

L e s k i n e n kannatti niiden pyrkimysten siunaamista, jotka Alli Lahtisen luonnoksessa tuotiin esille.

P a a s i v u o r i ihmetteli, että luonnoksessa viitattiin suoranaisesti "eroamiseen", vaikka toistaiseksi sellaisesta oli naisten kesken käydyissä valmistavissa neuvotteluissa päätetty pidättäytyä.

L e h t o sanoi naisyhdistysten ja naisjaostojen olevan kentällä niin hajallaan, että järjestyksen aikaansaamiseksi olisi välttämätöntä saada puolueeneuvoston selvä kannanmäärittely siitä, mihin suuntaan tilannetta on ruvettava kehittämään.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja Tanner esitti, että Alli Lahtisen alustuksen annettaisiin tulla puolueeneuvoston kokouksessa esiin naisten itsenäisenä kannanilmaisuna ja että puolueeneuvoston toivottaisiin siunaaman siinä esitetyt pyrkimykset. Puolueeneuvoston kokoukselle asiassa esitettävien ponsien sorvaaminen olisi parasta jättää sanotussa kokouksessa valittavan menettelytapavaliokunnan tehtäväksi.

Lisäksi puheenjohtaja Tanner esitti, että puoluetoimikunta päättäisi ehdottaa menettelytapavaliokunnalle seuraavaa puoluetoimistossa alustavasti suunniteltua kokoonpanoa: puoluetoimikunnan edustaja Rafael Paasio, asiantuntija Tauno Suontausta, varsinaiset jäsenet Veikko Kokkola, Antero Väyrynen, Viljo Vuorinen, Sylvi Siltanen, Valtter Laitinen, Paavo Ilo, Eero Santala ja Pentti Vuorinen.

Molemmat esitykset hyväksyttiin yksimielisesti.

f) Pöytäkirjan liitteenä olevasta ehdotuksesta puolueuuvoston kokouksen yleisjulkilausumaksi käytiin lyhyt keskustelu, jossa sen todettiin vielä kaipaavan tarkistusta. (Liite n:o 65/Ptk.6/59.)

Ajan voittamiseksi ehdotuksen viimeistely jätettiin Lindblomin, Leskisen ja Paasion muodostaman kolmihenkisen toimikunnan tehtäväksi.

4 §. (84 §.)

Erotetta-
via yh-
distyksiä

Päätettiin suostua Uudenmaan Sosialidemokraattisen Piirin pyyntöön, että sille annettaisiin lupa erottaa jäsenyydestään puoluetta vastustavaan ja vahingoittavaan toimintaan syyllistynyt Espoon Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö, kuitenkin niin, että puoluetoimikunta varaa erotettavalle järjestölle riittävän ajan selityksen antoa varten.

Kirje, jolla suostumuksesta ja päätöksestä asianomaisille järjestöille ilmoitetaan, päätettiin ottaa liitteeksi pöytäkirjaan. (Liite n:o 66/Ptk.6/59.)

5 §. (85 §.)

Puhelin-
keskuksen
hankkiminen
puoluetoi-
mistoon

Työvaliokunta oikeutettiin ryhtymään toimenpiteisiin puhelinkeskuksen hankkimiseksi puoluetoimistoon. Jollei Kustannusosakeyhtiö Kansanvalta tule mukaan hankkeeseen, puolueen on vuokrattava tai ostettava tarkoitukseen sopivat laitteet yksinomaan puoluetoimiston tarpeita silmällä pitäen.

6 §. (86 §.)

Enon Ty:n
anomus

Enon Työväenyhdistyksen anomus puolueen takuun saamisesta pöytäkirjan liitteenä olevasta kirjeestä lähemmin selviävälle kolmen miljoonan markan suuruiselle lainalle päätettiin jättää työvaliokunnan edelleen tutkittavaksi ja lopullisesti ratkaistavaksi. (Liite n:o 67/Ptk.6/59.)

7 §. (87 §.)

Hyväksyttiin pöytäkirjan liitteenä olevasta sopimus-
kirjan kaksoiskappaleesta lähemmin selviävä kiinnitetty-
jen haltijavelkakirjojen panttaus. (Liite n:o 68/Ptk.6/59.)

8 §. (88 §.)

Sosialistisen Nuorison Kansainväliselle Liitolle päätettiin ilmoittaa, ettei puolue ole voinut myöntää sen anomaa avustusta heinäkuussa Wienissä pidettäviin kommunistijohtoisiin nuorisofestivaaleihin osallistuvien keskuudessa harjoitettavaa valistustoimintaa varten. (Anomuskirje liitteenä n:o 69/Ptk.6/59.)

Sosialis-
tisen Nuo-
rison Kan-
sainvälisen
Liiton
anomus

9 §. (89 §.)

Tapiolan Sosialidemokraatit r.y. nimisen yhdistyksen anomuksen, että puolueuuvosto kumoaisi päätöksen, jolla yhdistys on erotettu Uudenmaan Sosialidemokraattisen Piirin jäsenyydestä, ei katsottu antavan tässä vaiheessa aihetta enempiin toimenpiteisiin puoluetoimikunnan taholta.

Tapiolan
Sosiali-
demokraa-
tit r.y:n
anomus

10 §. (90 §.)

Puoluesihteeri Pitsingin poistuttua puheenjohtajan pyynnöstä kokouksesta, puoluetoimikunnan varapuheenjohtaja Lindblom esitti, että puoluesihteerin palkka esitettäisiin korotettavaksi suunnilleen sellaiseksi, mitä SAK maksaa puheenjohtajalleen.

Puoluesih-
teerin
palkka

Kysyttäessä taloudenhoitaja Paanasen mielipidettä, hän aanoi pitävänsä kohtuullisena, että puoluesihteerin palkka korotettaisiin 150.000 mk:ksi/kk kesäkuun 1. päivästä 1959 lukien. Sanotusta summasta vähennettäisiin edelleen kolmannes sillä perusteella, että puoluesihteeri samanaikaisesti nauttii kansanedustajan palkkaa.

S i n k k a ja K u o p p a l a ilmoittivat vastus-

tavansa esitettyä ajatusta.

Yksityiskohtaisempaa keskustelua käymättä asia päätettiin tämän jälkeen jättää toistaiseksi pöydälle.

11 §. (91 §.)

Maria
Sinisalon
kiitos

Luettiin julki ja otettiin pöytäkirjaan pääkirjanpitäjä Maria Sinisalon puoluetolimikunnalle osoittamat kiitokset. (Kirje liitteenä n:o 70/Ptk.6/59.)

V a k u u d e k s i:

Väinö Tanner

Kaarlo Pitsinki

Aatto Väyrynen

Pöytäkirja tarkistettu ja hyväksytty.

Sylvi Siltanen

Erkki Kuoppala

PÖYTÄKIRJA Sosialidemokraattisen Puoluetolimikunnan kokouksesta ja juhla kokouksesta, joka pidettiin Turussa, Turun Työväenyhdistyksen omistamassa talossa, 17. päivänä heinäkuuta 1959.

Saapuvilla kokouksissa olivat puoluetolimikunnan jäsenet Väinö Tanner, Olavi Lindblom, Onni Hiltunen, Rafael Paasio, Yrjö Rantala, Meeri Kalavainen, Oiva Kaivola, Veikko Hel-le, Onni Oksanen, Erkki Kuoppala, Erkki Saarinen, Paavo Sinkka, Valtter Laitinen, Sulo Manninen, Lempi Lehto, Yrjö Hätinen ja Veikko Siukkola sekä puoluetolimiston toimihenkilöt Valde Nevalainen, Aarne Paananen ja Aatto Väyrynen. Juhla kokousta oli seuraamassa runsaslukuinen puolueveteraanien ja paikallisten sos.-dem. järjestöjen edustajien joukko.

Puheenjohtajana kokouksissa toimi Väinö Tanner ja sihteerinä Aatto Väyrynen.

Puoluetolimikunnan kokous kello 16,30.

Kokouksen avasi puheenjohtaja Tanner palauttaen lyhyesti mieleen kello 15 tapahtuneen kunniakäynnin N. R. af Ursinin, K. F. Hellstenin ja vuonna 1918 henkensä menettäneiden punaisten haudoilla Turun hautausmaalla sekä kello 15,45 suoritettun tutustumiskäynnin Turun Päivälehteä kustantavassa Lounais-Suomen Kirjapainossa ja todeten, että puolueen 60-vuotisjuhlapäivän kunniaksi oli tämäkertainen työkokous päätetty pitää päivällispöydän ääressä. (Liite n:o 71/Ptk.7/59.)

Kokouksessa käsitellyistä asioista ja tehdyistä päätöksistä merkittiin pöytäkirjaan seuraavaa:

1 §. (92 §.)

Kokouksen laillisuus

Kokous todettiin sääntöjen määräämässä järjestyksessä koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

2 §. (93 §.)

Pöytäkirjan tarkistajat

Pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin Yrjö Rantala ja Veikko Helle.

3 §. (94 §.)

Juhla-
E kokouksen
v työjär-
d jestys

Kello 19:ksi koolle kutsuttua puoluetoimikunnan juhla-kokousta varten hyväksyttiin seuraava työjärjestys:

- Kokouksen avaus, puheenjohtaja Väinö Tanner
- Onnittelusähkeet (Liitteet n:ot 72,73,74,75,76 ja 77/Ptk.7/59.)
- Viiden miljoonan markan suuruisen avustuksen myöntäminen puolueen nais- ja nuorisotoiminnan tukemiseen
- Puoluetoimikunnan tervehdysjulkilausuma (liite n:o 78/Ptk.7/59.)
- Vapaa sana ja kahvitarjoilu

4 §. (95 §.)

Selostus
Sos.-dem.
Nuorison
Keskus-
liiton
perusta-
vasta ko-
kouksesta

Kuultiin järjestösihteeri Nevalaisen selostus Porin lippujuhlien yhteydessä 14.6.59 pidetystä Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliiton perustavasta kokouksesta ja liiton nimissä suoritetuista järjestöllisistä alkutoimenpiteistä.

Selostusta seuranneen lyhyen keskustelun jälkeen kokous päätti esittää liitolle kirjeellisesti puoluetoimikunnan menestyksen toivotukset.

5 §. (96 §.)

Sos.-dem.
Naisten
Keskus-
liitto

Helsingissä 24.6.59 perustetun Sosialidemokraattisten Naisten Keskusliiton anomuksesta (liite n:o 79/Ptk.7/59) kokous päätti yksimielisesti hyväksyä liiton perustamis-

toimenpiteet ja samalla vahvistaa valitun liittotoimikunnan kokoonpanoa, organisaatiota ja Ulla Suhosen toimitsijaksi kiinnittämistä koskevat päätökset. Toimitsija Suhosen toimeen astumispäiväksi vahvistettiin 15.7.59 ja palkaksi 45.000 mk/kk.

Liiton talousarviota ja syystoimintakaudelle sijoitettavaa järjestönaisten kurssia koskevat suunnitelmat, joita Kalavainen lähemmin selosti, päätettiin merkitä tiedoksi vastaisia esityksiä varten. Puolueen julkaisuissa päätettiin antaa liiton alaisille järjestöille riittävästi niiden toivomaa palstatilaa.

Käytiin vielä lyhyt keskustelu sosialidemokraattisten naisten esittämien perhelehtityyppisen kuvajulkaisun ja uuden kukkaisrahaston perustamismahdollisuuksista. Ensiksi mainitulta osin keskustelun pohjana oli pöytäkirjan liitteenä oleva kolmihenkinen valmistelutoimikunnan laatima muistio (liite n:o 80/Ptk.7/59).

Keskustelussa todettiin kummankin asian vielä kaipaavan lisäselvityksiä, minkä vuoksi kokous päätti kehoittaa liiton edustajia suorittamaan ensi tilassa tutkimuksen siitä, mitkä työväenjärjestöt ovat valmiit tulemaan hankkeisiin mukaan. Erityisen tärkeänä pidettiin, että suunnitellusta kuvalehdestä tulisi heti alusta pitäen kaikkien sosialidemokraattisjohtoisten työväenjärjestöjen yhteinen yritys. Asiaan päätettiin palata heti, kun lisäselvitykset on saatu kokoon.

6 §. (97 §.)

Keskusteltiin Lounais-Suomen Kirjapainon laajentamissuunnitelmaan liittyvistä kysymyksistä.

Keskustelusta kävi ilmi, että turkulaiseen puoluevä-

Lounais-
Suomen
Kirja-
painon
laajenta-
missuun-
nitelma

naisrahoituksesta tiedettiin saatavan kokoon 2,5 miljoonaa markkaa ja että Kustannusosakeyhtiö Kansanvallan myötävaikutuksella kirjapainon käyttöön voitaisiin saada painon suorituskykyä oleellisesti lisäävä rotaatiokone Työväen Kirjapainosta Helsingistä. Laajentamishankkeen onnistumisen todettiin lisäksi vaativan Turun Päivälehdessä tilaajamäärän suurenemista ja ilmoitushankinnan tehostumista.

Kun asian kaikki yksityiskohdat eivät vielä olleet selvillä, puheenjohtaja esitti, että kokous paikallisten aloitteentekijöiden esittämiin laskelmiin luottaen antaisi puolueen edustajille valtuudet periaatteessa myönteisen kannan omaksumiseen kirjapainon laajentamissuunnitelmaan nähden.

Esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

7 §. (98 §.)

Malmössä 5.-6.9.59 pidettävään yhteispohjoismaiseen työläiskonferenssiin osallistuville puolueen jäsenille päätettiin myöntää kullekin 10.000 markan suuruinen matkavastus. Samalla vahvistettiin suunnitelma, jonka mukaan Suomesta matkustavista viidestäkymmenestä henkilöstä puolet kuuluisi puolueen kiintiöön ja toinen puoli ammattiyhdistysliikkeen kiintiöön.

8 §. (99 §.)

Otettiin käsiteltäväksi liitteenä oleva osuuskauppa-vaalien vaaliliittokysymystä koskeva Uudenmaan Sosialidemokraattisen Piirin kirje. (Liite n:o 81/Ptk.7/59.)

Puheenjohtaja T a n n e r esitti, ettei asiassa otettaisi mitään kantaa, vaan että se jätettäisiin osuuskauppa-vaalien keskustelun harkintaan.

H i l t u n e n yhtyi Tanneriin pitäen tarkoituksenmukaisimpana sitä menettelyä, että vaaliliittokysymykset

ratkaistaan paikkakunnittain paikallisten luottamushenkilöitten parhaaksi katsomalla tavalla.

H e l l e oli sitä mieltä, että kenttä vaatii selvän pesäeron tekemistä oppositiolaisiin käsin ja että kun tällainen pesäero on kuitenkin tehtävä viimeistään kunnallista vaaleissa, valmistava leikkaus olisi parasta suorittaa jo edessä olevissa osuuskauppavaaleissa.

Kokous päätti yhtyä puheenjohtajan esitykseen ja jättää asian Sos.-dem. Osuuskauppa-vaalien Keskustoimikunnan harkintaan.

9 §. (100 §.)

Ilmoitusasioina kokouksen tietoon saatetuiksi merkittiin:

a) Työvaliokunnan kokouksessa 3.7.59 esillä ollut Suomen Kansanpuolueen esitys valtion talouden hoitoa ja valtion suhtautumista yksityiseen elinkeinoelämään koskevien ohjelmaneuvoittelujen aloittamisesta kirjeessä mainittujen kuuden puolueen kesken sekä siihen annettu vastaus.

b) Liitteenä oleva katsaus juhluvuoden toimintasuunnitelman edellyttämiin tehtäviin. (Liite n:o 82/Ptk.7/59.)

c) Liitteenä oleva Ruotsin Sosialidemokraattisen Työväenpuolueen kiitoskirje. (Liite n:o 83/Ptk.7/59.)

d) Liitteenä oleva norjalaisen veteraanin Martin Tranmaelin kiitoskirje. (Liite n:o 84/Ptk.7/59.)

e) Puoluetoimiston ilmoitus, että edesmenneen entisen kansanedustajan V.H. Kämäräisen omaisille oli lähetetty puolueen puolesta surunvalitteluaadressi.

Suomen
Kansan-
puolueen
esitys

Juhlavuoden
toimintasuun-
nitelma

Ruotsin
puolueen
kirje

Tranmaelin
kiitos

V.H.Kämä-
räisen
kuolema

Kok
la

Pöy
tar

Juh
kok
työ
jes

Malmön
työläis-
konfe-
renssi

Sel
Sos
Nuo
Kes
lii
per
vas
kou

Vaali-
liitto-
kysymys
osuus-
kauppa-
vaaleissa

Sos
Nai
Kes
lii

Juhlakokous kello 19

Merkittiin, että juhlakokouksessa, jonka johti puheenjohtaja Tanner, noudatettiin puoluetolimikunnan kokouksessa hyväksyttyä työjärjestystä ja vahvistettiin siitä selviävät päätökset. (Ks. ed. § 3.)

Vapaan sanan aikana esittivät paikallisen sos.-dem. piiritoimikunnan puheenjohtaja Jorma Salo ja paikallisen sos.-dem. kunnallisjärjestön puheenjohtaja Johannes Koikkalainen Varsinais-Suomen puolueväen onnittelut juhlivalle puolueelle. Turkulaista järjestöväkeä edustavat puolueveteraanit Oskari Jokinen ja Mooses Lehtinen palauttivat juhlaväen mieleen tapahtumia puolueen vaiherikkailta alkuvuosikymmeniltä.

Noin puolitoista tuntia kestänyt tilaisuus päättyi voimakkaasti laulettuun työväenlauluun Valaan.

V a k u u d e k s i :

Väinö Tanner
Väinö T a n n e r

Valde Nevalainen
Valde N e v a l a i n e n

Aatto Väyrynen
Aatto V ä y r y n e n

Pöytäkirja tarkistettu ja hyväksytty:

Yrjö Rantala
Yrjö R a n t a l a

Veikko Helle
V e i k k o H e l l e

PÖYTÄKIRJA Sosialidemokraattisen Puoluetolimikunnan kokouksesta, joka pidettiin puoluetolimiston kokoushuoneessa 24. päivänä syyskuuta 1959 alkaen kello 10.

Saapuvilla kokouksessa olivat puoluetolimikunnan jäsenet Väinö Tanner, Olavi Lindblom, Onni Hiltunen, Kaarlo Pitsinki, Gunnar Henriksson, Väinö Leskinen, Rafael Paasio, Martti Viitanen, Yrjö Rantala, Meeri Kalavainen, Oiva Kaivola, Veikko Helle, Sylvi Siltanen, Onni Oksanen, Erkki Saarinen, Valtter Laitinen, Sulo Manninen, Lempi Lehto, Tyyne Paasivuori, Yrjö Hätinä, Veikko Siukkola ja Eino Sirén sekä puoluetolimiston toimihenkilöt Valde Nevalainen, Aarne Paananen ja Aatto Väyrynen.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Väinö Tanner ja sihteerinä Aatto Väyrynen.

1 §. (101 §.)

Kokous todettiin sääntöjen määräämässä järjestyksessä koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Kokouksen laillisuus

2 §. (102 §.)

Pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin Oiva Kaivola ja Onni Oksanen. Pöytäkirjan tarkistajat

3 §. (103 §.)

Otettiin käsiteltäväksi ajankohdan poliittinen tilanne. Ajankohdan poliittinen tilanne

Alustavan puheenvuoron käytti puoluesihteeriksi Pitsinki viitaten ensiksi siihen, että suhtautuminen tilanteeseen kaipasi määrittelyä, sitäkin enemmän kun puoluetolimikunta ei ollut pitkään aikaan sellaista suorittanut. Hallitus, joka parlamentaarisenä vähemmistöhallituksena

oli valittavina olleista kahdesta pahasta pienempi, näyttää istuvan kauemmin kuin ensi alkuun ajateltiin. Yleisestikin ottaen tilanne on epätyydyttävä, koska se ei tarjoa riittäviä edellytyksiä taloudelliseen elpymiseen eikä sisäpoliittisen tilanteen rauhoittumiseen. Työvaliokunta on sitä mieltä, ettei tässä vaiheessa ole syytä yrittää hallituksen kaatamista, vaan parasta olisi tyytyä omien käsitysten läpiajamiseen budjettikäsittelyssä. Jos hallitus kaadettaisiin, ei olisi varmaa, onnistuttaisiinko virkamieshallituksella tai puolipoliittisella presidentinhallituksella pääsemään asiallisesti nykyistä parempiin ratkaisuihin. Lähimmän parin kolmen viikon aikana ei ole näköpiirissä mitään sellaista asiaa, johon hallitus voisi kaataa. Päinvastoin on mahdollista, että hallitus istuu vielä koko syksyn ja ehkä vielä pitkään ensi vuoden puolellakin.

H e n r i k s s o n kertoi maalaisliiton eduskuntaryhmän puheenjohtajan Eskolan olevan sitä mieltä, että tilanne jo lähiaikoina muodostuisi parlamentaarisesti kestävämmäksi. Maalaisliiton eduskuntaryhmän enemmistö ei liene puolueensa keskusjohdon kannalla. Se vaatii tältä selvitystä tilanteeseen ja ymmärtää, että budjetin sisällöstä on vaikeata sopia, jollei ryhmien kesken päästä yksimielisyyteen hallituspohjan laajentamisesta. Samalla kannalla on meidän eduskuntaryhmämme, samoin porvarillisten pikkupuolueiden eduskuntaryhmät. Eskola sanoo maalaisliiton eduskuntaryhmän jo lähiaikoina julkisesti selittävän, ettei se pidä ns. kansanrintamahallitusta missään muodossa mahdollisena.

T a n n e r oli sitä mieltä, ettei valtiollinen elämä enää kulje normaaliin tapaan. Jos nykyistä menoa jatketaan, mitään yhteistä ei saada aikaan. Syy tähän on suurimmaksi osaksi maalaisliiton, jonka asenne antaa voiman-

tuntoa kommunisteille. Nykyinen hallitus syntyi väliaikaisratkaisuna poikkeuksellisessa tilanteessa, mutta nyt hallitus osoittautuu kiivaaksi maatalousintressien puolustajaksi ja tullienkorotuspolitiikan ajajaksi. Jos se eduskunnassa nielee tappion toisensa jälkeen johtopäätöksiä tekemättä, se ei enää ole mikään parlamentaarinen hallitus. Vaikka sille näissä oloissa ei esitettäisikään varsinaista epäluottamuslausetta, niin toisaalta on sen elämä kuitenkin muutoin pyrittävä tekemään niin happameksi, että se itsekin ymmärtää, mitä kello on lyönyt. Maalaisliiton eduskuntaryhmässä on oppositio jatkuvasti voimistunut. Ellei meidän ja maalaisliittolaisten välejä onnistuta tavalla tai toisella palauttamaan jälleen normaaleiksi, niin maalemmme ei käy hyvin.

L i n d b l o m totesi maalaisliiton rakentaneen budjettiesityksensä kaupantekovälineeksi tulevia yhteistyöneuvotteluja varten. Syyskesällä eräät maalaisliittolaiset ja kokoomuslaiset olivat esittäneet Pitsingille ja hänelle, Lindblomille, käsityksiään tulevasta kehityksestä, jolloin erityisesti Eskola oli sanonut olevansa sitä mieltä, että maalaisliittolaisten ja sosialidemokraattien olisi jo kuluvana syksynä muodostettava yhteishallitus ja tehtävä se mahdollisimman lyhyen neuvottelun jälkeen. Nyt budjetti kuitenkin osoittaa, että maalaisliitto on halunnut jälleen kerran netota meidän kustannuksellamme. Jos Eskolan ajatus hyväksyttäisiin, hallituksesta ei tulisi niin laajapohjainen kuin on edellytetty, jota paitsi meitä syytettäisiin poliittisesta kaupanteosta maalaisliiton kanssa. Siksi Eskolan esittämä suunta vaikuttaa arveluttavalta. Mutta jollei asioista toisaalta voida lainkaan sopia, suuret taloudelliset ratkaisut - liittyminen ns. ulkoseitsikkoon niihin luettuina -

siirtyvät siirtymistään. Suomen ja Neuvostoliiton välisen runkosopimuksen allekirjoituksen viivästyminen on käsiteltävä ilmeiseksi painostustoimenpiteeksi ulkoseitsikkohanketta vastaan. Suurin vaara on siinä, että maalaisliitto ajautuisi hallituspoliitikassaan kansanrintamakokoomukseen. Kun kokonaistilanne on jatkuvasti kovin vaikea, puolueen olisi syytä pyrkiä mukaan hallitukseen. Tätä vaihtoehtoa olisi kuitenkin ajateltava pelkästään asiallisista syistä. Mistään hallituskipeydestä nyt ei saa olla kysymys.

H i l t u n e n yhtyi ajatukseen, että puolueen olisi pyrittävä mukaan hallitusvastuuseen. Nykyinen hallitus ei tee johtopäätöksiä eduskunnassa kärsimistään tappioista. Jos hallitus ajautuu umpikujaan, niin tilanteen selvittäminen siinä vaiheessa tulee meille, puolueelle ja palkan-saajille, sitä kalliimmaksi mitä kauemmin nykyinen meno on jatkunut. Oppositiossa olo on kyllä taktillisesti edullista, mutta viimeistään keväällä tilanne on niin vaikea, että nykyistä parempi hallitus on välttämättömyys. Simonistit tekevät tilanteen mutkikkaaksi. Mitä budjettiin tulee, kokonaisuutena se ei ole niinkään mahdoton, mutta monia korjausta vaativia yksityiskohtia siinä on. Esim. tullitariffiasiansa voidaan komitean vähemmistön ehdotuksia käyttää hyväksi lopullista kantaa muokattaessa. Tässäkään asiassa kärsimästään tappiosta hallitus ei tule vetämään johtopäätöksiä.

H ä t i n e n arveli kentän kannalta olevan parasta tyytyä hitaasti kiirehtimisen taktikkaan. Kenttä ei hyväksyisi periksi antamista nykyiselle hallitukselle. Siksi olisi parasta pysyä jatkuvasti oppositiossa. Mikäli hallitus-neuvotteluja aiotaan käydä, niiden tulisi tapahtua suurta varovaisuutta noudattaen.

Keskustelun jälkeen puheenjohtaja totesi esitettyjen mielipiteiden yleensä lähteneen ajatuksesta, että tilanne olisi pyrittävä jollakin tavalla rauhoittamaan ja maalaisliitto saatava pakotetuksi ottamaan neuvotteluyhteys sosialidemokraatteihin ja muihin kansanvaltaisiin ryhmiin eduskunnassa. Kansanvallan turvaamisen kannalta olisi tärkeää, että joitakin laajakantoisempia yhteisratkaisuja voitaisiin jo lähitulevaisuudessa saada aikaan.

Toteamukset hyväksyttiin evästykseksi vastaisia toimenpiteitä varten.

4 §. (104 §.)

Otettiin käsiteltäväksi kysymys sosialidemokraattien suhtautumisesta ns. ulkoseitsikon aloitteesta vireille tulleeseen vapaakauppa-alueen muodostamishankkeeseen.

Alustavan puheenvuoron asiasta käytti puoluesihteerin P i t s i n k i todeten suunnitelmien tähtäävän siihen, että vapaakauppa-alue saataisiin toimimaan jo vuoden 1960 kesästä alkaen. Jos me jäämme järjestelyn ulkopuolelle, joudumme niin suurten tulliesteiden taakse, että menetämme kilpailukykyämme esim. Ruotsiin ja Norjaan nähden. Joutuisimme turvautumaan entistä suuremmassa laajuudessa idänkauppaan. Kysymys vientimme jatkumisesta jo toimivaan kuuden maan talousyhteisöön ei olisi enää sekään kokonaan meidän vallassamme. Noin 70 prosenttia ulkomaankaupastamme tulisi diskriminoiduksi. Se vaihtoehto, että ensin katsotaisiin ja sitten myöhemmin pyrittäisiin mukaan valmiiseen vapaakauppa-alueeseen, olisi huono vaihtoehto, koska siten menetettäisiin mahdollisuus etujen valvomiseen siinä vaiheessa, jolloin järjestelmän perusteet luodaan. Tässä tilanteessa olisi syytä korostaa myönteistä asennettamme myös julkisuudessa, sillä ulkomailla voimistuu käsitys, et-

tä hankkeesta tulee tosi. Tässä kokouksessa olisi syytä pohtia, voisiko puolueen eduskuntaryhmä yhdessä muiden kansanvaltaisten ryhmien kanssa esittää kannanilmaisunsa ja toivomuksensa hallitukselle. Luonnos kirjeeksi, jota voitaisiin tarpeen mukaan stilisoida, on jo olemassa. (Esitelty luonnos pöytäkirjassa liitteenä n:o 85/Ptk.8/59.)

L i n d b l o m kertoi Pohjoismaiden neuvoston kokouksessa käyneen selväksi, ettei pohjoismaisesta tullunionihankkeesta tule mitään. Ruotsi, Norja ja Tanska ovat sitä mieltä, että vapaakauppa-alue on luotava ja että sen jälkeen on otettava pohdittavaksi kysymys tämän vapaakauppa-alueen ja kuuden maan talousyhteisön välisestä taloudellisesta yhteistyöstä. Velvollisuutemme on ilmaista kantamme hallitukselle ja pyrkiä saamaan maalaisliiton eduskuntaryhmä mukaan hankkeeseen.

T a n n e r piti ilmeisenä, että suunniteltu vapaakauppa-alue muodostetaan ja että sen jälkeen aloitetaan neuvottelut tämän vapaakauppa-alueen ja kuuden maan talousyhteisön välisestä yhteistyöstä. Jos jättäydymme syntymässä olevan yhteisjärjestelyn ulkopuolelle, jättäydymme samalla idänkauppamme armoille. Siksi meidän on yritettävä päästä mukaan vapaakauppa-alueeseen. Kysymys on kohdaltamme elinkysymys ja sellaisena ratkaistava ulkopuolisista vaikutteista riippumatta. Olisi paikallaan esittää hallitukselle toivomus, että se valmistelisi kysymystä yhteistyössä asiaan myönteisesti suhtautuvien eduskuntaryhmien kanssa. Maalaisliiton eduskuntaryhmä pitäisi saada puuhaan mukaan. Kirjeen lähettämistä hallitukselle voitaneen eduskuntaryhmässä yksimielisesti suositella.

Kokous hyväksyi yksimielisesti puheenvuoroissa esitetyn menettelytavan.

5 §. (105 §.)

Otettiin käsiteltäväksi tilanteen kehityksen johdosta jälleen ajankohtaiseksi tullut TUL:n kysymys. TUL:n
kysymys

P i t s i n k i viittasi aluksi siihen, mistä asiasta oli todettu työvaliokunnan kokouksessa, ja huomautti, että sen jälkeen kun TUL oli irtisanonut sen ja SVUL:n välisen yhteistyösopimuksen tilanne on entisestään kokonaan muuttunut. TUL:ssä mukana oleva puolueväki on sitä mieltä, että nyt olisi puolueen aika ottaa aloite käsiinsä ja sanoa sanansa tästäkin asiasta. Se katsoo Martinin käyttäneen jo tarpeeksi valtaansa puoluetta vastaan. Se edellyttää puolueen määrittävän kantansa myös valtakunnanliittohankkeeseen. Jottei TUL:stä lähtevien toiminnalta murrettaisi ideologista perustaa, heidät olisi ohjattava urheilijoina erikoisliittoihin ja sosialidemokraatteina Sos.-dem. Nuorisson Keskusliiton alaisiin järjestöihin tai tarkoitusta varten luotavaan työväenurheilun erikoisjärjestöön. Puoluetoimiston kaipaamaa selvitystä siitä, miten eroamiskehoitusta toteltaisiin, ei ole saatu. Tilanne on hankala siitä syystä, että eroamiskehoitus voisi puolueen antamanakin jäädä tarkoitettua vaikutusta vaille. Puoluetta tukeva urheiluväki haluaisi, että puolue sanoisi sanansa, me taas haluaisimme selvyiden siitä, miten kehoitukseemme suhtauduttaisiin, jos sen antaisimme. Puoluetoimiston toimistovaliokunta tuli asiaa pohdittuaan siihen tulokseen, että puolueen urheilujaoston olisi kutsuttava puolueelle lojaali urheiluväki Pajulahteen käsittelemään tilannetta ja päättämään, mihin järjestöllisiin toimenpiteisiin sen selvittämiseksi olisi ryhdyttävä.

S a a r i n e n selosti piirinsä, TUL:n Satakunnan piirin, ja samalla omaa osallistumistaan TUL:n viimeaikai-

seen toimintaan ja totesi, että tässä piirissä, joka on lujasti puolueen linjalla olevien käsissä, on pysytty TUL:ssä, koska ei ole haluttu menettää otetta urheilevaan nuorisoon. TUL:n liittokokouksessa satakuntalaiset esiintyivät voimakkaasti arvostellen liiton johtoa mm. siitä, että edustustehtäviin valitaan vain skogilaisia ja kommunisteja. Ehkäpä juuri tästä syystä TUL:n johto tarjosi hänelle joukkueenjohtajan paikkaa melontajoukkueeseen, joka osallistui kansainvälisiin kilpailuihin Saksassa. Jollei tätä edustustehtävää olisi otettu vastaan, sen olisivat saaneet skogilaiset tai kommunistit. Satakuntalaisen urheiluväen toivomus on, että nyt vihdoinkin asiassa kokonaisuudessaan voitaisiin puolueen avulla saada jotakin uutta ja rakentavaa aikaan.

Hiltusen mielestä ei ollut tarkoituksenmukaista ryhtyä antamaan puolueen nimissä käskyä TUL:n hylkäämisestä. Sellaista ylhäältä päin tulevaa mahtikäskyä olisi tavallisen, aika lailla epäpoliittisen urheiluväen vaikea totella. Parempi olisi, että eroamisajatus lähtisi ja esitettäisiin urheiluväen itsensä piiristä. Tässä mielessä järjestettävän urheiluväen neuvottelukokouksen päätökset puolue voisi jälkeinpäin siunata. Mutta itse kokousta ei pitäisi järjestää puolueen nimissä. Myös valtakunnanliittoasiasta olisi urheilijain itsensä päätettävä.

Nevalainen palautti mieliin, että jo lähes vuosi sitten oli Hiltusen tarkoittamaa neuvottelukokousta puuhattu, mutta että siitä ei ollut tullut siinä vaiheessa mitään. Jos kokous pidettäisiin nyt ja siinä päätettäisiin TUL:n jättämisestä, tuskin olisi epäilystäkään siitä, etteikö Martinkin näkisi joutuneensa temppelin harjalle. Jollei hän myisi sieluaan kommunisteille, hänen olisi pakko

alistua jonkinlaiseen ratkaisuun valtakunnanliittoa koskevassa kysymyksessä.

Hättinen ja Laitinen yhtyivät ajatuksen urheiluväen kokouksen tarpeellisuudesta ja viimeksi mainittu samalla korosti, että puolueen olisi pelkäämättä tuettava sellaista kokousta.

Siltanen piti tärkeänä, että TUL:stä irroitettavalle urheiluväelle voitaisiin osoittaa, mihin uusiin järjestöihin heidät eron jälkeen johdetaan. Tämä käytännön seikka on erityisen tärkeä sen vuoksi, että etenkin naisten ja nuorison liikuntakasvatus on TUL:ssä laajaa ja että sen jatkuminen eron tapahduttuakin pitäisi pystyä välittömästi turvaamaan.

Paaasio totesi poliittisen esiintymisen olevan vaikeaa mielipiteiltään aika "sekulin" urheiluporukan piirissä. Urheiluväen kokousta vastaan ei ole mitään, jos sen osanottajat esiintyvät yksityisinä henkilöinä ja spontaanista tarvetta ratkaisun etsimiseen on todella olemassa. Tällaisessa tapauksessa eteenpäinlähtemistä voidaan puolueen taholta tukea, mutta joka tapauksessa on etukäteen selvitettävä kysymys siitä, mihin TUL:stä irroitettavat johdetaan ja miten heidän urheilullinen asemansa eron jälkeen järjestetään.

Tanner piti mahdollisena sellaisen lausunnon antamista, että asiassa on käännytty puolueen puoleen ja että puolue tilannetta harkittuaan on kehoittanut urheiluväkeä kutsumaan koolle kokouksen, jossa tehtäisiin päätökset tarpeellisiksi osoittautuneista ratkaisevista toimenpiteistä.

Paananen piti toivottavana, ettei neuvottelukokousta järjestettäisi jatkuvissa rahavaikeuksissa olevan puolueen kustannuksella.

L i n d b l o m katsoi parhaaksi noudattaa asias-
sa samoja menettelytapoja, joita sosialidemokraattiset
naiset ja nuoret olivat noudattaneet syrjäyttäessään van-
hojen liittojensa skogilaisen johdon ja perustaessaan jär-
jestöjään varten uudet omat keskusliittonsa.

L e s k i n e n ei sanonut voivansa ymmärtää, miksei
puoluetoimikunta voisi vetää asiassa selvää linjaa. Sel-
vät ratkaisut heikentäisivät Kekkonen ja maalaisliitonkin
asemaa. Puolueen ei pitäisi rangaista TUL:ssä tappion kär-
sintä urheiluväkeä siitä, että se ryhtyi taisteluun de-
mokratian puolesta. Selvän linjan väki lähtee TUL:stä, jos
puolue käskee, ja liittyy erikoisliittoihin ja sellaiseen
keskusjärjestöön, joka sille osoitetaan. Jollei Satakunnan
piiri jätä TUL:ää, olkoon se sen oma asia. Vahinko aikanaan
oli, ettei TUL:stä lähdetty siten kuin nuoret lähtivät
skogilaisille jääneestä nuorisoliitostaan.

N e v a l a i n e n piti hyvin arvokkaana päätöstä,
jolla urheiluväen kokous sanoutuisi irti TUL:stä. Sellai-
sessa kokouksessa olisi puolueen syytä olla puoluesihtee-
rinsä kautta edustettuna.

V ä y r y n e n huomautti, että mielialojen hoidon
kannalta olisi tärkeätä kutsua puoluelinjan ihmiset pois
TUL:stä ja osoittaa Martinille, mihin voimiin nojaten hän
TUL:stä käsin puoluetta vastaan taistelee. Ei voi olla oi-
kein, että puolueesta eroon ajautuneiden ainesten annetaan
jatkuvasti iskeä puoluetta sivusta käsin ja tehdä sitä
työtä oman urheilevan puolueväkemme nimessä. Tämä täytyy
"sekulinkin" väen oppia ymmärtämään.

V i i t a n e n muistutti mieliin, miten naisetkin
omalla tahollaan olivat kauan epäileväisiä ja välttelivät
loppuratkaisun tekemistä, mutta että kun sellainen ratkai-

su sitten lopuksi tehtiin, kaikki meni odotettua paremmin.
Myös TUL:n rintamalla tilanne selviäisi, jos nyt ryhdyttäi-
siin selviin ratkaisuihin. Mutta TUL:n tilalle tuleva uusi
yhdyselin on saatava pian toimeen ja kunnolla toimimaan.
Muuten kärsitään menetyksiä.

K a i v o l a arveli olevan tilanteen selvittämiseksi
eduksi, jos puoluetoimikunta jo tässä kokouksessaan määrit-
telisi kantansa tärkeimpään menettelytapalinjaan nähden ja
ilmoittaisi pitävänsä suotavana, että maassa olisi vain yk-
si valtakunnallinen edustusurheiluliitto. Yhtyi muuten Paa-
sion epäilyyn siitä, ettei "sekulin" urheiluväen piirissä
olisi helppo viedä läpi poliittisia ratkaisuja.

Keskustelun perusteella puheenjohtaja esitti, että ko-
kous saattaisi sosialidemokraattisen urheiluväen tietoon
seuraavan sisältöisen kannanmäärittelyn:

"Puoluetoimikunta on keskustellut TUL:n kysymyksestä
ja todennut, että liiton toiminnassa ei ole vuosikausiin
noudatettu demokraattisen järjestöelämän vaatimuksia.

Samalla puoluetoimikunta on päättänyt kehoittaa sosia-
lidemokraattista urheiluväkeä ryhtymään kiireellisiin toi-
menpiteisiin normaalien olojen palauttamiseksi maamme ur-
heiluelämään.

Puoluetoimikunta toivoo, että sosialidemokraattinen
urheiluväki ensi tilassa kutsuisi koolle maan eri alueet
käsittävän yhteisen kokouksen ja päättäisi toimenpiteistä,
joita sanotun päämäärän toteuttaminen edellyttää."

Esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

6 \$. (106 \$.)

Sos.-dem. Naisten Keskusliiton toimesta vireille
tullut kysymys uuden, työväenhenkisen kotien kuvalehden
perustamisesta jätettiin lyhyen keskustelun jälkeen edelleen

Kuvalehti-
hanke

pöydälle.

Keskustelun aikana esitetyistä puheenvuoroista kävi selville, että kaksi kertaa kuukaudessa ilmestyvänä kuvalehti tulisi maksamaan noin 24 miljoonaa markkaa vuodessa. Kustannusosakeyhtiö Tammi oli luvannut antaa lehteen ilmoituksia ja SAK tukea tilaushankintaa, mutta kumpikaan mainituista yhteisöistä ei ollut katsonut voivansa tulla välittömästi mukaan hankkeeseen. Lehden korvaamista kaikkien t-lehtien sunnuntailiitteenä jaettavalla "Viikon peilillä" pidettiin liian kalliina ratkaisuna eikä sen muutenkaan katsottu edistävän sitä asiaa, jota kuvalehtiäjatusten esittäjät pitävät suunnitelmissaan hankkeen tarkoituksena. Tämän suunnitelman katsottiin myös osittain vaarantavan Suomen Sosialidemokraatin ilmoitusmarkkinat. Tilapäisratkaisuna keskustelussa korostettiin myös Sosialistisen Aikakauslehden ja Sosialidemokratian tien entistä tehostetumpaa käyttämistä yleisönvalistus- ja järjestöelämän tarkoituksiin.

7 §. (107 §.)

Oulun piirin
anomus

Oulun Sosialidemokraattisen Piirin piiritoimikunnalle päätettiin työvaliokunnan kokouksessa alustavasti käsitellyssä, eräiden piirin perusjärjestöjen erottamista koskevassa asiassa ilmoittaa, ettei puoluetoimikunta tässä tilanteessa halua asettua vastustamaan piiritoimikunnan suunnittelemaa erottamistoimenpiteitä, vaikka nämä toimenpiteet puoluetoimikunnan käsityksen mukaan eivät suunnitellussa laajuudessa toteutettuina ilmeisestikään ole vastaisen puolueuetyön kannalta edullisia ratkaisuja. (Liite n:o 86/Ptk.8/59.)

8 §. (108 §.)

Puoluekokous päätettiin pitää Helsingissä seuraavana Puoluekokous pääsiäisenä eli 16. huhtikuuta ja sitä seuraavina päivinä vuonna 1960. Kokouspaikaksi määrättiin Helsingin työväentalon juhlasali.

Puoluelehdissä julkaistavan kutsuilmoituksen teksti päätettiin ottaa liitteeksi pöytäkirjaan. (Liite n:o 87/Ptk.8/59.)

9 §. (109 §.)

Asetettiin puoluetoimikunnan apulimeksi uusi talous- Talous- poliittinen toimikunta. Toimikunnan jäseniksi nimettiin poliittinen toimikunta Kaarlo Pitsinki, Jyrki Juuti, Ahti M. Salonen, Jaakko Riikonen, Aarne Koskinen, Viljo Virtanen, Olavi Salonen, ja Jussi Linnamo. Toimikunnan puheenjohtajaksi määrättiin Kaarlo Pitsinki ja sihteeriksi Jyrki Juuti.

10 §. (110 §.)

Asetettiin toimikunta tutkimaan ns. keltaisten järjestöjen asemaa ja merkitystä työmarkkinaelämässä ja niiden suhdetta ammattiyhdistyksiin. Toimikunnan puheenjohtajaksi nimettiin Olavi Lindblom, sihteeriksi Jaakko Rantanen ja muiksi jäseniksi Siivo Koutio, Victor Heinström sekä Liikeliiiton ja Kunnallisten toimihenkilöiden ja vi-
ranhaltijain liiton valitsevat edustajat.

11 §. (111 §.)

SSN:n puheenjohtaja Pentti Kymensalo vapautettiin Kasvatus- toimikunta puoluetta vastustavan ja vahingoittavan toimintansa vuoksi puolueen kasvatustoimikunnan jäsenyydestä.

12 §. (112 §.)

Turun läänin eteläisen vaalipiirin Sos.-dem. Piirin Työväen- talojen omistus- suhteet esityksestä puoluetoimisto määrättiin ryhtymään toimen-

piteisiin erityisen toimikunnan asettamiseksi tutkimaan asutuskeskusten ja maaseudun työväentalojen omistussuhteita sekä ryhtymään toimenpiteisiin tutkimuksessa ilmenneiden puutteellisuuksien korjaamiseksi ja poistamiseksi.

13 §. (113 §.)

Puhelin-
keskus

Puoluetoimisto oikeutettiin hankkimaan käyttöönsä toimiston nykyisiä tarpeita vastaavan pienen puhelinkeskuksen (viiden suoran linjan keskuksen). Asian käytännöllisen puolen hoito jätettiin taloudenhoitaja Paanasen tehtäväksi.

14 §. (114 §.)

Naisten
Keskus-
liiton
palkat

Sos.-dem. Naisten Keskusliiton esitykseen suostuen puoluetoimikunta päätti vahvistaa mainitun keskusliiton sihteerin Taimi Rinne-Virolaisen palkaksi 65.000 mk/kk ja saman keskusliiton järjestösihteerin Hilja Tiaisen palkaksi 50.000 mk/kk.

Tämän päätöksen mukaiset palkat hyväksyttiin otettavaksi käytäntöön seuraavana normaalina palkanmaksupäivänä.

15 §. (115 §.)

Oulu
anon Työsopimus
A.Karin
kanssa

Puoluesihtööri Pitsingin esityksestä puoluetoimisto oikeutettiin jatkamaan toimitsija Aarre Karin kanssa tehtyä työsopimusta seuraavan vuoden kesään asti.

16 §. (116 §.)

Päivärahat

Puoluetoimikunnan toimeksiannosta tapahtuvista ulkomaanmatkoista päätettiin suorittaa päivärahaa 4.000 markkaa vuorokaudelta eli saman taksan mukaan, jota puoluetoimikunnan aikaisemman päätöksen mukaan oli noudatettu muihin pohjoismaihin tehtyjen matkojen osalta.

17 §. (117 §.)

Oy.Vapauden
asema

Kuultiin taloudenhoitaja Paanasen selostus Osakeyhtiö

Vapauden taloudellisesta asemasta ja sen uhkaavaan heikentymiseen johtaneista syistä.

Asia päätettiin jättää Työväenlehdistön Kannatusyhdistyksen tutkittavaksi ja edelleen hoidettavaksi.

18 §. (118 §.)

Kokouksen käsiteltäviksi tarkoitetut pöytäkirjan liitteinä olevassa työjärjestyksessä mainitut muut asiat päätettiin siirtää työvaliokunnan käsiteltäviksi. (Liite n:o 88/Ptk.8/59.)

V a k u u d e k s i:

Väinö Tanner
Väinö T a n n e r

Kaarlo Pitsinki
Kaarlo P i t s i n k i

Aatto Väjrinen
Aatto Väjrinen

Pöytäkirja tarkistettu ja hyväksytty.

Oiva Kaivola
Oiva Kaivola

Onni Oksanen
Onni Oksanen

PÖYTÄKIRJA Sosialidemokraattisen Puoluetoimikunnan kokouksesta, joka pidettiin puoluetoimiston kokoushuoneessa 28. päivänä lokakuuta 1959 alkaen kello 10.

Saapuvilla kokouksessa olivat puoluetoimikunnan jäsenet Väinö Tanner, Olavi Lindblom, Kaarlo Pitsinki, Gunnar Henriksson, Väinö Leskinen, Rafael Paasio, Martti Viitanen, Meeri Kalavainen, Oiva Kaivola, Onni Oksanen, Erkki Kuopala, Paavo Sinkka, Valtter Laitinen, Sulo Manninen, Tyyne Paasivuori, Yrjö Hätinen ja Eino Sirén sekä puoluetoimiston toimihenkilöt Valde Nevalainen, Aarne Paananen, Olavi Hurri ja Aatto Väyrynen. Lisäksi kokouksessa oli läsnä Suomen Sosialidemokraatin päätoimittaja Atte Pohjanmaa.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Väinö Tanner ja sihteerinä Aatto Väyrynen.

1 §. (119 §.)

Kokous todettiin sääntöjen määräämässä järjestyksessä koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Kokouksen laillisuus

2 §. (120 §.)

Pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin Meeri Kalavainen ja Tyyne Paasivuori.

Pöytäkirjan tarkistajat

3 §. (121 §.)

Päätettiin kuulla eduskuntaryhmän puheenjohtajan Gunnar Henrikssonin katsaus poliittiseen tilanteeseen ja määritellä menettelytapa, jota vallitsevassa tilanteessa olisi pyrittävä noudattamaan.

Poliittinen tilanne

H e n r i k s s o n i n katsaus:

Tasan kolme viikkoa sitten aloitettiin kansanvaltaisten ryhmien välillä neuvottelut, jotka aloitteen tekijän,

maalaisliiton eduskuntaryhmän puheenjohtajan, kansanedustaja Eskolan esityksen mukaan piti rajoitettaman koskemaan lähinnä vain valtion budjettia vuodelle 1960. Pian kuitenkin käsitettiin, että neuvotteluissa oli pakko puuttua myös hallituskysymykseen. Eskola korosti usein, että jos nykyistä menoa jatketaan, seurauksena olisi kommunistien uusi vaalivoitto eduskuntavaaleissa. Ulospääsy nykyisestä tilanteesta todettiin mahdottomaksi, jolleivät sosialidemokraatit ja maalaisliitto pääse hallituskysymyksessä samoille linjoille. Eskolan ilmoituksen mukaan maalaisliiton eduskuntaryhmän suuri enemmistö jo onkin uuden suuntauksen kannalla. Mielenmuutokseen maalaisliiton piirissä on vaikuttanut osaltaan pelko siitä, että Vennamon perustama uusi puolue on sitä vaarallisempi, mitä kauemmin se saa lujittaa koneistoaan. Sosialidemokraatit ovat neuvotteluissa jatkuvasti ilmoittaneet olevansa valmiit keskustelemaan poliittisesta tilanteesta, jos keskustelujen päämääränä on laajapohjaisen parlamentaarisen yhteistyöhallituksen aikaansaaminen eikä pelkkä budjetin läpiajaminen eduskunnassa. Porvarillisella taholla toivotaan maalaisliiton ja sosialidemokraattien välisten neuvottelukosketusten jatkuvan. Meidän kannaltamme on tärkeätä vakuuttua siitä, että maalaisliiton tavoitteena todella on reiluun ratkaisuun pyrkiminen ja reilun pelin harjoittaminen pitempääkin ajanjaksoa silmällä pitäen. Jos budjetti hyväksytään maalaisliiton esittämässä muodossa, nykyinen hallitus varmasti menettää mielenkiintonsa hallitusneuvotteluja kohtaan. Eskola halusi keskustelujen viime käänteessä maalaisliiton keskusjohdon koolle kutsumista, mutta maalaisliiton eduskuntaryhmä ei pitänyt sitä tarpeellisena, koska sen enemmistö on kansanedustajia ja kuuluu maalaisliiton eduskuntaryhmään. Tarkoituksena oli, että sosialidemo-

kraatit olisivat omalla tahollaan noudattaneet Eskolan reseptiä, mutta työvaliokunta ei pitänyt koko puoluetoimikunnan mukaan vetämistä tässä vaiheessa tarpeellisena. Nyt viime aikoina on vapaissa keskusteluissa todettu Sukselaisen myöntävän, että kiinnostus uusia vaaleja kohtaan on voittamassa alaa myös maalaisliiton keskuudessa. Käsitetään, että kaikkien sota kaikkia vastaan ei voi jatkua enää kovin pitkälle. Maalaisliitto pelännee Vennamon koneiston jatkuvaa laajentumista. Uusilla vaaleilla se voitaisiin ainakin toistaiseksi estää. Maalaisliiton taholta odotetaan sosialidemokraattien nyt tekävän aloitteen pysähdystilassa olevien keskustelujen jatkamiseksi. Voisimmekin ajatella vastauksemme kiteyttämistä ja sen saattamista kirjallisena ilmoituksena maalaisliiton eduskuntaryhmän tietoon. Tilanne on niin monenlaisista laskelmista ja kunnianarkuusseikoista kiinni, ettei neuvotteluista lähipäivinä voida missään tapauksessa odottaa mitään konkreettista tulosta. Mutta neuvottelukosketusta ei silti olisi katkaistava, koska neuvottelujen raukeaminen tietäisi Eskolan linjan ratkaisevaa heikkenemistä maalaisliitossa ja vastaavasti Korsimon linjan voittoa.

Keskustelu:

T a n n e r sanoi monien seikkojen osoittavan, että maalaisliitto on yhä halukas jatkamaan nykyistä käytäntöä, jolle mm. on tunnusomaista itää suosiva suuntaus ulkopoliitikassa. Suunnanmuutoksen enteily lienee saanut alkunsa peilosta, että jollei mitään uutta löydetä vanhan tilalle, maalaisliitto kärsii vaalitappion seuraavissakin eduskuntavaaleissa. Siitä johtui myös kosketuksen otto meihin. Aloitteen syntymäpaikka oli tällä kertaa maalaisliiton eduskuntaryhmä. Toiminta on ollut haparoivaa: keskusteluissa on pohdittu oi-

keastaan vasta kysymystä, mistä pitäisi keskustella, eikä niitä asioita, joille tulisi löytää ratkaisu. Viime päivinä maalaisliiton eduskuntaryhmä lienee saanut ordereita ylhäältä päin, ja niistä kai johtuu, että se on ruvennut jälleen horjumaan. Ambitiokysymys on syntynyt siitä, kummalta taholta keskusteluissa olisi esiinnyttävä aktiivisemmin; sen enempää maalaisliiton kuin meidänkään puolueemme johto ei tunne erityistä harrastusta aktiiviseen esiintymiseen. Ilmeiseltä tuntuu, että se, joka nyt on todella hätää kärsimässä, on maalaisliitto emmekä me. Kun maalaisliitto siitä huolimatta ei halua luopua päälinjastaan, niin meidän puolestamme keskustelut saisivat katketa tähän. Toisaalta on pakko nähdä, että tilanne on tavallaan arkaluontoinen. Mikojanin maassamme äskettäin antama lausunto Suomen turvallisuudesta viittaa siihen, että olemme kohta luisumassa jonkinlaisen alusmaan asemaan. On myös osoittautunut, että esim. teollisuuspiirit ovat huolestuttavassa määrin vanhan, ahtaan intressiajattelun ja sen saneleman myöntöväisyysslinjan kannalla. Samaan aikaan työttömyys kehittyy heikkoon suuntaan ja valtion kassakriisikin voi olla jälleen pian uhkaamassa.

Pohjanmaa piti heikkona kohtana sosialidemokraattien kannalta sitä, että selvä kanta on jäänyt määrittelemättä ja asioiden annettu kulkea jonkinlaisten epävirallisten tupakkakeskustelujen varassa. Niin on syntynyt vaikutelma, että olemme olleet toisten johdateltavina. Siksi olisi tärkeätä, että puolueen johto omaksuisi nyt selvän kannan itse pääkysymyksessä, siinä, mennäkö hallitukseen vai eikö mennä. Lastuna laineilla oleminen ei ajan oloon käy. Jos päättämme jäädä oppositioon, silloin puolueen on osattava myös sanoa, mitä me oppositiossa teemme ja mihin me oppositiosta käsin pyrimme.

Hätinen sanoi kentän olevan epäluuloinen koko neuvotteluihin nähden. Neuvottelujen katkeamisesta ollaan ja oltaisiin tyytyväisiä. Eiköhän olisi parasta esittää tarkasti ne asialliset ehdot, joilla hallitusyhteistyöhön katsotaan voitavan mennä. Hallituskipeydestä tavallinen kansa ei pidä. Sitä kiinnostavat ne tavoitteet, joihin puolue parlamentaarisella politiikallaan pyrkii.

Kuoppala yhtyi Hätiseen siinä, ettei kenttä haluaisi puolueen nykytilanteessa osoittavan erityistä neuvotteluhalua eikä varsinkaan hallituskipeyttä. Maalaisliiton olisi annettava ymmärtää, että jos se pitää hallitsemista niin tärkeänä, sillä on tilaisuus yrittää tehdä se yksin. Kirjallinen vastaus maalaisliiton eduskuntaryhmälle olisi paikallaan, jotta puolueen asialliset tavoitteet saataisiin kaikkien todettaviksi.

Lindblom katsoi kaiken olevan kiinni maalaisliitossa. Meidän pitäisi ajaa hallituskysymyksessäkin niin selvää linjaa, että kannattajat todella näkisivät, mistä on kysymys. Jos selvä linja kuitenkin tahdotaan kytkeä hyvin yksityiskohtaisiin ratkaisuehdotuksiin, sitä on käytännössä hankala esittää. Jos puhumme asioista, joihin tarvitaan ulkopuolista tukea, syntyy helposti käsitys, että olemme jälleen myymässä nahkaamme. Jos heitämme kentälle puhtaan oman ohjelmamme, sen ympärille ei saada hallituskumppaneiksi tarvittavia ryhmiä. Kaiken, mitä kansalle esitämme, pitäisi oppositiossa ollessamme kelvata myös vaaliteemoiksi tulevis- sa vaaleissa. Meidän ei olisi syytä suorastaan katkaista aloitettuja keskusteluja, mutta ne olisi ajettava siihen, että ratkaisu puoleen tai toiseen tapahtuu. On otettava huomioon myös se mahdollisuus, että maalaisliitto haluaa neuvotella johonkin määrättyyn ajankohtaan saakka ja sitten vai-

keassa tilanteessa todeta yleisten vaalien tarpeellisuus ja jättää hallitusohjat muiden käsiin.

V i i t a n e n piti ilmeisenä, ettei maalaisliitolle eduskunnan nykyiset voimasuhteet huomioon ottaen ole mitään todellista halua hallituspohjan laajentamiseen. Aloitetuista neuvotteluista käytäneen maalaisliiton puolelta vain sen kannattajajoukon mielten rauhoittamiseksi. Jos keskustelut muuttuisivat todellisiksi hallitusneuvotteluiksi, tuskinpa lopputulos olisi entistä parempi. Maalaisliitto sanelisi taas kerran ehtonsa ja vetäisi sopimuksessa pitemmän korren. On varauduttava pitempiaikaiseen oppositioon. Nykyiseen suuntaukseen tuskin saadaan oleellista muutosta ennen presidentin vaihdosta. Aktiivisuuden osoittaminen hallituskysymyksessä ei mene kansaan. Nykyisen hallituksen budjettiesitys osoittaa, ettei maalaisliitto ole luopunut oman ryhmänsä etujen ajamisesta. Vaikea olisi käsittää sen läpimenoa eduskunnassa. Erityisesti meidän puolueemme kannattajien kannalta tulo- ja menoarvioesitys on kovin laiha.

S i n k k a kertoi mielialojen kentällä olevan alakuoloisia ja tilanteen muutenkin vaikea. Pelkät suuret asiat ja suuret linjat eivät kaikille kannattajillemme riitä. Jos menetetään joukot, suuretkin asiat jäävät hoitamatta. Siksi kentälle olisi saatava uusia hyviä asioita. Vanhat teemat eivät riitä. Esimerkiksi Vennamo uhkaa viedä ääniä ei vain maalaisliitolta ja kommunisteilta, vaan myös meiltä. Jos keskusteluja maalaisliiton eduskuntaryhmän kanssa jatketaan, niitä on käytävä niin, että tavallinen kenttä saa käsiinsä uusia aseita ja tavoitteita. Niissä on nostettava esiin kysymyksiä, jotka kelpaisivat vaalipalloiksemme tulevaisissa vaalitaisteluissa. Kirjallinen vastaus, jossa tällaisiin kysymyksiin viitataan, on välttämätön.

H e n r i k s s o n arveli, että kirjallisen vastauksen jättäminen pakottaisi maalaisliiton eduskuntaryhmän ottamaan selvälle oman kantansa ja ilmoittamaan sen julkisesti kaikelle kansalle. Siksi on syytä käyttää tätä tietä. Hallituksen kaatamiseen välikysymyksellä ei pitäisi pyrkiä, vaan se olisi koetettava ajaa niin suurien taloudellisten vaikeuksien eteen, että se katsoisi parhaaksi luopua hallitusvastuusta. Budjettia pitäisi korjata, mutta sekin on vaikeata, koska se johtaa sen melkoiseen paisumiseen. Jos alijäämä kasvaa, siitä on seurauksena valtiontalouden vaikeutuminen. Tulopuolta ei saada lisätyksi siinä määrin kuin toivottaisiin. Oppositioasemaa hyväksi käyttäen voitaisiin siirtyä radikaalidemokratian toiminnan linjalle, mutta tällöin olisi kuitenkin varottava tekemästä mitään suurempia talouspoliittisia virheitä. On syytä nostaa esiin konkreettisia asioita, kuten Hätinä ja Sinkka edellyttivät. Tämä olisi tehtävä nimenomaan eduskunnassa. Tietty varovaisuus on kuitenkin tarpeen, jottei käy niin kuin aikaisemmin, jolloin Fagerholmin hallituksen kaaduttua v. 1950 kovasti roiskittiin kymmenisen kuukautta ja sitten jouduttiin pitkään itse syömään sitä soppaa, joka näin oli yhdessä keitetty.

P a a s i o katsoi tilanteen vaativan ryhmän kannan määrittämisestä kirjallisesti ja kirjallisen vastauksen vaatimista maalaisliiton eduskuntaryhmältä. Kysymys ei ole vain hallituspohjasta, vaan eräiden yhteiskuntaan syntyneiden ryteikköjen selvittämisestä. Hallituksen toimet muus alkaa jo kyllästyttää maalaisliiton omaakin väkeä. Olisi syytä esittää neuvoteltavat asiat vastapuolelle päätettävästi, jotta nähtäisiin, mihin asiaan ja kenen toimesta keskustelut katkeavat.

H ä t i n e n korosti edelleen, että kenttä kaipaa

nyt selviä asiallisia tavoitteita ja selviä suuntaviivoja. Kirje olisi esitettävä maalaisliitolle nyt puoluetoimikunnan nimissä.

T a n n e r piti lähimpänä tehtävänä käytyjen keskustelujen tutkimista. Yksinkertainen ilmoitus paperilla ei tunnu enää riittävältä. Vastauksessa on sanottava ainakin joitakin sellaisia painavia tosiasioita, joista on pidettävä jatkossa kiinni. Selvästi on vaadittava ainakin puolueeseemme kohdistuvan diskriminaatiopolitiikan lopettamista. On vaadittava selvillä parlamentaarisilla ja kansanvaltaisilla linjoilla pysymistä. Maan itsemääräämisoikeutta on puolustettava ja varjeltava asiaankuulumattomalta ulkopuoliselta vaikutukselta. Tältä pohjalta kai voitaisiin ilmoittaa edelleen oltavan valmiita osallistumaan eduskuntaryhmien välisiin keskusteluihin, silti niitä kuitenkin erityisen innokkaasti ajamatta.

P i t s i n k i esitti päivänpolitiikan kysymysten mukaan vetämistä, esim. sellaisten kysymysten kuin: Saadaanko Otanmäki vai ei? Nousevatko hinnat vai ei? Saadaanko työttömyysvakuutus vai ei?

P a a s i o kannatti Pitsingin ajatusta ja totesi Tannerin lausunnon johdosta, että tässä tilanteessa, juuri tapahtuneen Mikojanin vierailun takia, tuskin olisi viisasta heittää esiin teesiä itsemääräämisoikeutemme varjelemisesta ja puolustamisesta, koska sellainen vaatimus julkisesti esitettynä saattaisi synnyttää paniikkimielialaa yleisön keskuudessa.

P o h j a n m a a sanoi tähän, että jos vastapuoli hyväksyy syrjeksinnän lopettamisperiaatteen, hänestäkään ei itsemääräämisoikeuden korostaminen tässä yhteydessä olisi paikallaan. Se vain ärsyttäisi vastapuolta ja vaikeuttaisi

tilannetta. Konkreettiset asiat, sellaiset, mihin Pitsinki viittasi, ovat vastauspaperissa nyt tärkeimpiä puolueväen kannalta.

S i n k k a piti erittäin tärkeänä, että vastauksessa vedetään selväpiirteisenä esiin myös puoluekokouksessa hyväksytyn talouspoliittisen ohjelman asutuspoliittikkaa koskevat vaatimukset. Tämä on välttämätöntä sekä maalaisliittolaisten ja vennamolaisten että kommunistien takia. Ne ihmiset, joille maanhankintalakia toteutettaessa tehtiin vääryyttä, ovat oikeutetut saamaan hyvityksen. Se on meidänkin uskallettava sanoa reilusti. Pientilojen elinkelpoisuutta on lisättävä ja rintamamiesmaansaajia muistettava.

V ä y r y n e n arveli, että diskriminoinnin lopettamista koskeva kappale voitaisiin vastauksessa muovata sellaiseksi, että siihen sisältyisi tässäkin tilanteessa muistuttamisen arvoinen maan itsemääräämisoikeuden suojelemisen periaate muutamien toteavien sanojen ilmaistuna.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja esitti, että vastauksen laatiminen uskottaisiin Paasion tehtäväksi ja että sen sisällössä koetettaisiin ottaa huomioon keskustelussa esiintuodut toivomukset. Ennen asiakirjan perille toimittamista se tarkistettaisiin puoluetoimikunnan ja eduskuntaryhmän puheenjohtajien toimesta.

Esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Jäljennös vastauskirjan tekstistä päätettiin ottaa myöhemmin liitteeksi pöytäkirjaan. (Liite n:o 89/Ptk.9/59.)

3 §. (122 §.)

Tämän pykälän kohdalla kokous otti vastaan ja kuuli lähetystä, joka edusti pääkaupungin ulkopuolella ilmen-
tyviä sosialidemokraattisia lehtiä kustantavia kirjapainoja ja johon kuuluivat toimitusjohtaja Toivo Nurmi Po-

Lehtiyh-
tiöiden
lähetystö

rista, toimitusjohtaja Arvo Sepänmaa Jyväskylästä, toimitusjohtaja Olavi Närhi Kotkasta ja toimitusjohtaja Otso Ojala Tampereelta.

Kuultu kirjelmä päätettiin ottaa liitteeksi pöytäkirjaan, itse asiaan tässä yhteydessä lähemmin puuttumatta. (Liite n:o 90/Ptk.9/59.)

4 §. (123 §.)

Puoluetoimiston esityksestä tehtiin seuraavat puoluekokousvalmisteluihin liittyvät päätökset:

a) Puoluekokousedustajain vaalit määrättiin toimitettaviksi 28.2.60 yhtä aikaa koko maassa. Tarvittaessa järjestöille päätettiin myöntää oikeus vaalitoimituksen jatkamiseen vielä 29.2.60.

b) Puoluekokousedustajain vaaleissa noudatettavan valintaperusteen todettiin tulleen määrätyksi vuoden 1957 ylimääräisessä puoluekokouksessa ja olevan aikaisemman käytännön mukainen. Valintaperusteen edellyttämä henkilöjäsenmäärä määrättiin laskettavaksi vuoden 1959 kolmannelta vuosineljännekseltä.

c) Puoluekokouskulujen peittämiseksi päätettiin puolueosastot velvoittaa kantamaan kultakin jäseneltään 100 markan suuruinen ylimääräinen maksu.

Päätökset määrättiin saatettavaksi puoluejärjestöjen tietoon kiertokirjeellä. (Kirje seuraa pöytäkirjaa liitteenä n:o 91/Ptk.9/59.)

5 §. (124 §.)

Pöytäkirjan liitteenä olevan (liite n:o 92/Ptk.9/59) tiedoitussihteeri Olavi Hurrin esittelemän urheilujaoston kirjelmän johdosta tehtiin periaatepäätös, jonka mukaan puoluetoimikunta, urheilujärjestöjen sisäisiin asioihin sekaantumatta, antaa myötätuntonsa urheilujaoston toimes-

Puoluekokousta koskevia päätöksiä

U-jaoston kirjelmä

ta järjestetyn sos.-dem. urheiluväen kokouksen hahmottelemalle toiminnalle ja oikeuttaa puoluetoimiston kiertokirjeissään ja tiedoituksissaan ilmaisemaan tämän puoluetoimikunnan kannan. Kirjelmässä esitettyyn laajennettuun urheilujaostoon nimettiin jaoston vanhojen jäsenten lisäksi seuraavat henkilöt: Pentti Anttila, Pauli Niemi, Saga Keveri, Hanna Sarkki, Veikko Monola, Arvo Siekkeli ja Reino Lehtonen.

Kirjelmässä mainitusta kokouksesta puolueelle aiheutuneet kustannukset 130.000 markkaa hyväksyttiin maksettaviksi.

6 §. (125 §.)

Liitteenä olevasta Valkeakosken Sosialidemokraattisen Kunnallisjärjestön kirjelmästä (liite n:o 93/Ptk.9/59) lähemmin ilmenevä Kansan Lehden epälojaalia tilaushankintaa koskeva asia päätettiin jättää pöydälle.

Puoluetoimikunnan jäsen Kaivola ilmoitti pöytäkirjaan merkittäväksi, että hän oli Kansan Lehteä kustantavan toimimen johtokunnassa vaatinut Santalan vapauttamista Kansan Lehden levikkimiehen tehtävistä ja halusi myös puoluetoimikunnan puuttuvan asiaan.

7 §. (126 §.)

Työjärjestyksessä mainittu kysymys työväenlehdistön taloudellisen aseman kohentamisesta päätettiin jättää pöydälle lisätutkimusten suorittamista varten.

8 §. (127 §.)

Saatettiin tiedoksi ja lyhyesti käsiteltiin liitteenä oleva muistio Osakeyhtiö Vapauden taloudellisesta asemasta 13.10.59. (Liite n:o 94/Ptk.9/59.)

Keskustelun jälkeen tehtiin päätös, jonka mukaan Osakeyhtiö Vapautta kehoitetaan muuttamaan Vapaus-lehti

Kansan Lehden tilaushankinta

Työväenlehdistön taloudellinen asema

Oy.Vapauden taloudellinen asema

kolmipäiväiseksi ja sille koetetaan tilanteen väliaikaiseksi hoitamiseksi järjestää puolueen takaama 1,5 miljoonan markan suuruinen laina, mikäli mahdollista viiden vuoden maksuajalla.

Osuuskunta
Työn Voiman
taloudellisen asema

Työvaliokunta sai kokouksesta valtuudet ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin myös Osuuskunta Työn Voiman taloudellisen tilan selvittämiseksi.

9 §. (128 §.)

Puoluekokouksen
Torpparikokouksen
muistolaatta

Puoluesihtööri Pitsingin esityksestä puoluetoimikunta oikeutti puoluetoimiston ryhtymään toimenpiteisiin Torpparikokouksen muistolaatan valmistuttamiseksi ja kiinnittämiseksi Tampereen Työväentalon ulkoseinään vielä kuluvan vuoden aikana.

10 §. (129 §.)

Nuorison
kunnallispäivät

Kunnallisasiain sihteeri Väyrysen esityksestä puoluetoimisto oikeutettiin avustamaan 120.000 markan suuruisella määrärahalla Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliiton toimesta järjestettäviä nuorison kunnallispäiviä.

11 §. (130 §.)

Ilmoitusasioina kokouksen tietoon saatetuiksi merkittiin:

Messuhallin
juhla

Säännöt

Eronneita
yhdistyksiä

U-jaos
kirjel

Pajulahden
10-vuotis-
juhla

a) selostus puolueen 60-vuotisjuhlan ohjelmasta ja juhlaan liittyvistä muista järjestelyistä;

b) ilmoitus luonnoksen valmistumisesta puolueen uusiksi säännöiksi;

c) liitteinä olevat Kiekuan Sos.-dem. Työväenyhdistyksen ja Savion Sos.-dem. Yhdistyksen ilmoitukset (liitteet n:ot 95 ja 96/Ptk.9/59.);

d) ilmoitus siitä, että puoluetoimikunnan onnittelujen yhteydessä oli Pajulahden Urheiluopistolle sen 10-vuotisjuhlapäivänä annettu puolueen lahjana 25.000 markan

arvoinen seinätaulu;

e) tiedoitussihteeri Olavi Hurrin irtisanoutuminen nykyisestä toimestaan päivämäärästä 15.12.59 lukien.

Hurrin
irtisanoutuminen

Puheenjohtaja esitti puoluetoimikunnan kiitokset tiedoitussihteeri Hurrin puolueen hyväksi suorittamasta työstä, jonka oli toivottu jatkuvan pitempään kuin nyt tapahtui.

12 §. (131 §.)

Liitteenä olevassa työjärjestyksessä mainitut muut asiat päätettiin jättää myöhemmissä kokouksissa käsiteltäviksi. (Liite n:o 97/Ptk.9/59.)

Väinö Tanner
V a k u u d e k s i:

Kaarlo Pitsinki

Aatto Väyrynen
Aatto Väyrynen

Pöytäkirja tarkistettu ja hyväksytty.

Meeri Kalavainen
Meeri Kalavainen

Tyyne Paasivuori
Tyyne Paasivuori

PÖYTÄKIRJA Sosialidemokraattisen Puoluetoimikunnan kokouksesta, joka pidettiin puoluetoimiston kokoushuoneessa 8. päivänä joulukuuta 1959 alkaen kello 10.

Saapuvilla kokouksessa olivat puoluetoimikunnan jäsenet Väinö Tanner, Olavi Lindblom, Onni Hiltunen, Kaarlo Pitsinki, Gunnar Henriksson, Rafael Paasio, Martti Viitanen, Yrjö Rantala, Meeri Kalavainen, Oiva Kaivola, Veikko Helle, Sylvi Siltanen, Onni Oksanen, Erkki Kuoppala, Erkki Saarinen, Paavo Sinkka, Valtter Laitinen, Sulo Manninen, Lempi Lehto, Tyyne Paasivuosi, Yrjö Hätinen ja Eino Sirén sekä puoluetoimiston toimihenkilöt Valde Nevalainen, Aarne Paananen, Olavi Hurri ja Aatto Väyrynen.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Väinö Tanner ja sihteerinä Aatto Väyrynen.

1 §. (132 §.)

Kokous todettiin sääntöjen määräämässä järjestyksessä koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Kokouksen laillisuus

2 §. (133 §.)

Pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin Martti Viitanen ja Oiva Kaivola.

Pöytäkirjan tarkistajat

3 §. (134 §.)

Kuultiin eduskuntaryhmän puheenjohtajan Gunnar Henrikssonin selostus vallitsevasta poliittisesta tilanteesta.

Poliittinen tilanne

Selostuksesta kävi selville, ettei maalaisliiton eduskuntaryhmän edustajien kanssa alustavasti käydyistä hallituspohjan laajentamismahdollisuuksista koskeneista neuvotteluista näyttänyt tulevan mitään sen valmiimpaa.

Hallituskysymys

Maalaisliiton pääneuvottelijalle kansanedustaja Eskolalle olikin sosialidemokraattien taholta jo ilmoitettu, että jollei keskusteluista rupea pian tulemaan valmista, ne on parasta lopettaa. Sukselainen oli sanonut pitävänsä tärkeänä, että hallituspohjasta ruvettaisiin keskustelemaan tosi mielessä, mutta joululoman ajaksi asia joka tapauksessa juuttuu paikalleen. Tarkoitus on, että neuvotte-
luja jatkettaessa otetaan esille edellisen hallituksen hallitusohjelman toteuttamatta jääneet kohdat sekä sen ohella neuvottelupäivien asiapuolten asialistat. Maalaisliiton eduskuntaryhmässä esiintyy voimakkaana mielipide, että jollei hallitus saa ajetuksi budjettiesitystään läpi eduskunnassa, sen on erottava. Budjetin käsittelyssä on eduskunnassa päästy nyt siihen, että ristiriita hallituksen ja eduskunnan välillä on enää neljättä miljardia. Asiantuntijat ovat sitä mieltä, että budjetin alijäämä on liian suuri, jotta asia voitaisiin hoitaa kuntoon lainoituksella. Muutosta tilanteeseen vaaditaan. Sukselainen ymmärtää tämän ja on sen vuoksi viime aikoina tullut myötsämielisemmäksi meitä kohtaan. Hän näyttää ajattelevan jo sellaistaakin vaihtoehtoa, että sovittaisiin yksissä tuumin ajasta, joksi virkamieshallitus pantaisiin hoitamaan asioita.

Tanner sanoi saaneensa tilanteesta sen kuvan, että maalaisliitto istuu satulassa eikä halua lähteä hallituksesta mihinkään. Kaikki on tehty sellaiseksi, ettei mistään asiasta näytä tulevan mitään. Näissä oloissa hallitusta ei kannata edes kaataa eikä liioin haukkuakaan. Ilman vaaleja tilannetta on mahdotonta selvittää. Joko on saatava eduskunta hajalle tai presidentti pelloille, vähempi resepti ei syntyneen sekasotkun selvittämiseksi riittä.

Hiltunen piti parhaana pyrkiä vaaleihin viimeistään kesällä. Uusien vaalien kannalle näkyy kallistuneen jo Matti Kekkonenkin. Eduskunnassa tulisi vaalien jälkeen olemaan vähemmän riesaa skogilaisten taholta, mutta vastaavasti enemmän Vennamon taholta. Ennen vaaleja ei kannata lähteä hallitukseen.

Henriksson lisäsi aikaisemmin sanomaansa, että Sukselainen on jopa viitannut siihen, että hän pyytäisi eron hallitukselleen ja että joku sosialidemokraatti saisi tehtäväkseen muodostaa uuden hallituksen lähtevän tilalle.

Hätinen oli sitä mieltä, että jatkuvilla neuvotteluilla on kenttään yksinomaan haitallinen vaikutus. Olisi parasta olla selvässä oppositiossa hallitukseen. Oppositioasemasta on ollut hyötyä jo osuuskauppavaaleissa. Siksi olisikin välttämätöntä, ettei hallitukseen lähdetäisi ennen eduskuntavaaleja.

Tanner lisäsi aikaisemmin lausumaansa, että jos maalaisliiton eduskuntaryhmä kutsuu meidät vielä neuvotteluihin, ehkä voimme vastentahtoisesti suostua pyyntöön, mutta neuvottelualoitetta ei meidän taholtamme kannata tehdä. Tältä pohjalta asiaa täytyy vielä miettiä.

Rantala kysyi, eikö puoluetoimikunta voisi eduskuntaryhmälle selvästi ilmoittaa, ettei neuvottelujen jatkamisessa ole mitään järkeä vaan että parempi on pyrkiä uusiin vaaleihin. Se, että presidentti ei joulukuun 6. päivänä pitänyt kansalle itsenäisyyspäivän puhetta, kuvastaa suurta ylimielisyyttä hallitusvallan taholta.

Puheenjohtaja esitti, että keskustelu saisi tällä kertaa jäädä vastaukseksi kysymykseen ja että kokous tämän jälkeen kuulisi järjestösihteeri Nevalaisen selostuk-

Osuuskauppavaalit

sen edistysmielisen osuuskauppaliikkeen piirissä äs-
ken toimitetuista osuuskauppavaaleista.

Puheenjohtajan esitys hyväksyttiin ja mainittu se-
lostus kuultiin. Selostuksessa ja sen johdosta synty-
neessä lyhyessä keskustelussa kiinnitettiin erityistä
huomiota niihin osuusliikkeisiin, joissa kommunisteilla
on vahvin jalansija.

4 §. (135 §.)

Otettiin käsiteltäväksi kysymys puoluetoimikunnan
julkaiseman Sosialistisen Aikakauslehden toimitusneuvos-
ton täydentämisestä ja sisällön muuttamisesta. (Liite
n:o 98/Ptk.10/59.)

Puoluesihtööri Pitsinki esitti, että toimitusneuvos-
toa täydennettäisiin kahdella henkilöllä, joista toinen
edustaisi Sos.-dem. Naisten Keskusliittoa ja toinen
Sos.-dem. Nuorison Keskusliittoa. Sos.-dem. Naisten Kes-
kusliiton edustajaksi hän esitti Tyyne Paasivuorta ja
Sos.-dem. Nuorison Keskusliiton edustajaksi Teppo Meri-
luotoa.

Lyhyen keskustelun jälkeen asia päätettiin jättää
työvaliokunnan tutkittavaksi ja lopullisesti ratkaista-
vaksi.

5 §. (136 §.)

Puheenjohtajan esityksestä kokous päätti yksimielii-
sesti luovuttaa puolueen osuutena Osuuskunta Työn Voiman
pesän selvittämiseksi 1.500.000 markkaa.

6 §. (137 §.)

Pöytäkirjan liitteenä olevasta kirjelmästä lähemmin
ilmenevä esitys, että puolueen tiedotuslehti "Sosiali-
demokratian Tie" muutettaisiin sanomalehtiasuiseksi puo-
lueen ja eduskuntaryhmän yhteiseksi tiedotuslehdeksi,

jätettiin pöydälle suunnitelman lähempää tutkimista var-
ten. (Liite n:o 99/Ptk.10/59.)

7 §. (138 §.)

Turun läänin eteläisen Sos.-dem. Piirin piiritoimi-
kunnan tiedusteluun, miten piiritoimikunnan olisi menetel-
tävä henkilöihin nähden, jotka marraskuun 8. päivänä 1959
pidetyssä Työväen ja Pienviljelijäin Sosialidemokraattisen
Liiton Varsinais-Suomen piirijärjestön perustavassa kokouk-
sessa olivat tulleet valituiksi mainitun järjestön piiri-
toimikuntaan tai sen jaostoihin, päätettiin vastata myö-
hemmin. Sitä ennen on puoluetoimiston hankittava asiasta
lisäselvityksiä. (Liite n:o 100/Ptk.10/59.)

8 §. (139 §.)

Liitteenä olevasta Sosialistisen Internationaalin kir-
jeestä lähemmin selviävään sosialistipuolueiden yhteysko-
mitean kokoukseen päätettiin lähettää puoluesihtööri Kaar-
lo Pitsinki. (Liite n:o 101/Ptk.10/59.)

9 §. (140 §.)

Puoluetoimikunnan edustajaksi Turengissa 9/12 1959
pidettävään Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliiton
lipunvihkimistilaisuuteen päätettiin lähettää puoluetoi-
mikunnan jäsen Rafael Paasio tai, mikäli hänelle sattuisi
este, kansanedustaja Onni Peltonen.

10 §. (141 §.)

Riihimäen Sos.-dem. Kunnallisjärjestölle, joka oli
pyytänyt lykkäystä ylimääräisen puoluekokousveron maksa-
miseen, päätettiin ilmoittaa, että puoluetoimikunta pitää
kiinni vahvistetusta tilityspäivästä, mutta ottaa kysymyk-
sessä olevat ylimääräiset maksut vastaan myös rästitili-
tyksinä.

11 §. (142 §.)

Pohjolan Työ

Oulun Sos.-dem. Piirin puolue-toimikunnalle lausuntoa varten alistama kysymys Pohjolan Työn muuttamisesta kuusipäiväiseksi päätettiin siirtää Työväenlehdistön Kannatusyhdistyksen tutkittavaksi.

Oulun piirin jäsenmaksurästit

Puolueen mainitulta piirijärjestöltä olevat jäsenmaksusaatavat, yhteensä 675.190 markkaa, päätettiin merkitä saatavaksi velkatilille. Maksujäämät olivat vuosilta 1957 ja 1958.

12 §. (143 §.)

Eronneiden yhdistysten omaisuus

Pietarsaaren Sos.-dem. Työväenyhdistyksen toivomus, että puolue-toimikunta ryhtyisi toimenpiteisiin puolueesta eronneiden yhdistysten omaisuuksien säilyttämiseksi puolueväen määräysvallassa, päätettiin mahdollisuuksien mukaan ottaa kaikissa esiintyvissä tapauksissa huomioon. (Liite n:o 102/Ptk.10/59.)

13 §. (144 §.)

Ulmalan Sos.-dem. Ty:n omaisuus

Sen johdosta, että Ulmalan Sos.-dem. Työväenyhdistys oli vaarassa joutua pysyvästi puolueesta eroavien käsiin, puolue-toimikunta oikeutti puolue-toimiston avustamaan yhdistyksen jäsentä Veikko Ulmasta ponnisteluissa, joiden tarkoituksena on estää yhdistyksen pankkitalletusvarojen joutuminen Työväen ja Pienviljelijäin Sosialidemokraattisen Liiton käsiin. Tässä tarkoituksessa puolue-toimikunta päätti esittää Iisalmen Osuuskassalle, Iisalmen Säästöpankille ja Ylä-Savon Osuusliikkeelle pyynnön, ettei niiden hallussa olevia Ulmalan Sos.-dem. Työväenyhdistyksen varoja luovutettaisi yhdistyksen nykyisille nimenkirjoittajille eikä muillekaan yhdistyksen puolesta esiintyville henkilöille ennen kuin kysymys yhdistyksen laillisista nimenkirjoittajista on korkeimman hallinto-oikeuden pää-

töksellä lopullisesti ratkaistu. (Liitteet n:ot 103 ja 104/Ptk.10/59.)

14 §. (145 §.)

Oriveden Työväenyhdistykselle päätettiin antaa työväentalokiinteistön velan maksua varten 150.000 markan suuruinen koroton laina. Maksuajaksi määrättiin 3 vuotta.

Oriveden Ty:n laina-asia

15 §. (146 §.)

Valtuutettiin taloudenhoitaja Paananen huolehtimaan siitä, että puolueen velkaa Voionmaan Opistolle mahdollisuuksien mukaan lyhennetään. Jäljellä olevaa velkaa todettiin olevan vielä yli 9,5 miljoonaa markkaa.

Puolueen velka Voionmaan Opistolle

16 §. (147 §.)

Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin Sos.-dem. Piirille päätettiin suorittaa vuokra-avustusta 5000 markkaa kuukaudessa.

Vaasan et. piirin vuokra-avustus

17 §. (148 §.)

Lapin piirin anomukseen piirisihteerin palkan korottamisesta ei katsottu voitavan suostua.

Lapin piirisihteerin palkka

18 §. (149 §.)

Joensuun Sos.-dem. Piirin piiritoimikunnalle päätettiin ilmoittaa, että puolue-toimikunta on siirtänyt mainitulta piiriltä olevat jäsenmaksusaatavansa, yhteensä 885.551 markkaa, velkatilille, mutta ei ole voinut suostua anomukseen niiden poistamisesta tileistä.

Jäsenmaksusaatavat Joensuun piiriltä

19 §. (150 §.)

Merkittiin tiedoksi, että Tampereen Ammattiyhdistysväen Sosialidemokraattinen Yhdistys, Riihimäen Sosialidemokraattinen Yhdistys, Orimattilan Kuivannon Työ-

Eronneita yhdistyksiä

väenyhdistys ja Korson Sos.-dem. Naisyhdistys olivat päättäneet erota puolueen järjestörakenteesta. (Liitteet 105,106,107 ja 108/Ptk.10/59.)

Suurkeräyksen tulos

Merkittiin tiedoksi, että puolueen suurkeräyksen kokonaistuotto oli noussut 18.512.733 markkaan. Puhtaaksi tuotoksi mainitusta summasta oli jäänyt 66,97 prosenttia, siitä puolet puolueelle ja toinen puoli jaettavaksi piirijärjestöjen kesken. (Liite n:o 109/Ptk.10/59.)

20 §. (151 §.)

Puolueen saamat 60-vuotislahjat

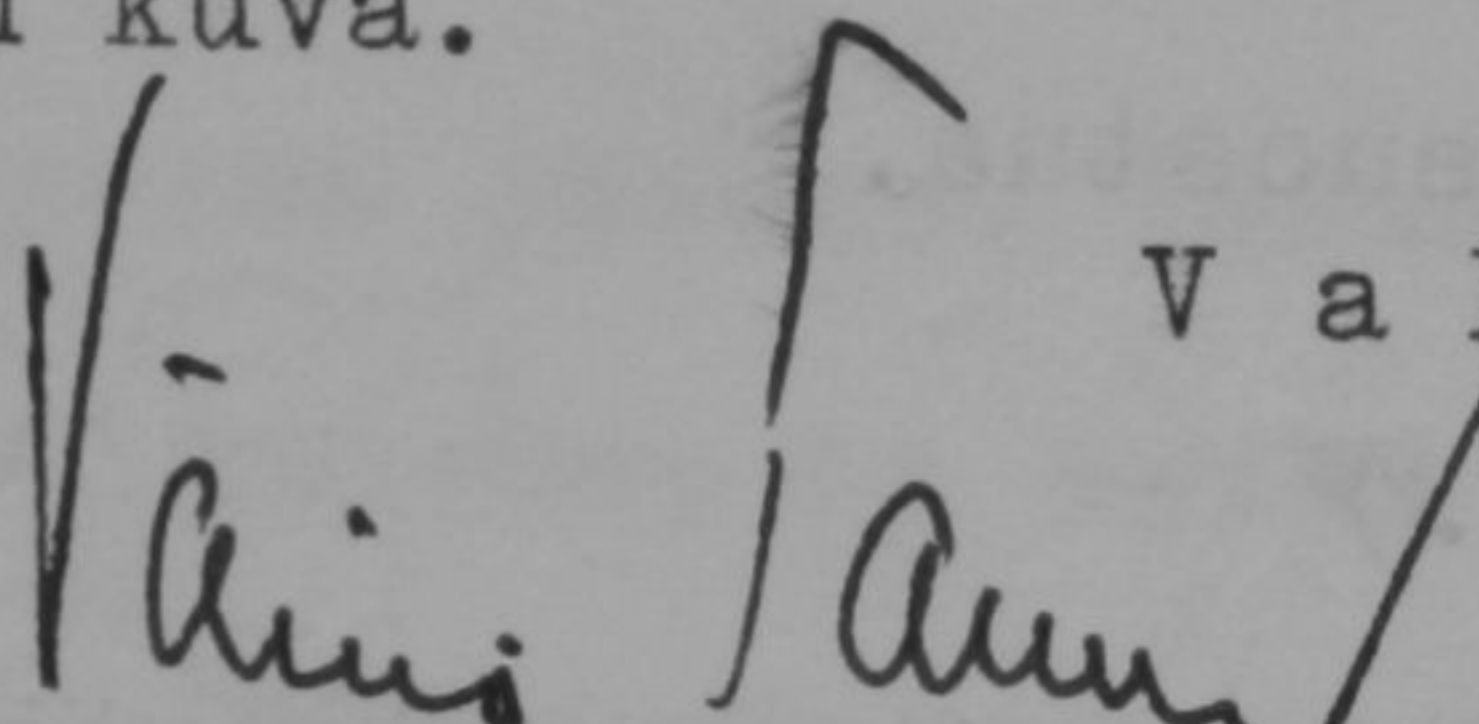
Kuultiin taloudenhoitaja Paanasen selostus puolueen 60-vuotisjuhlien yhteydessä saaduista lahjoista ja lahjoituksista. Norjan Työväenpuolue oli antanut muistolahjana metallisen koristelautasen ja Ruotsin ja Tanskan veljespuolueet kumpikin seinätaulun. Pajulahden Urheiluopisto oli myöntänyt puolueelle 150.000 markan suuruisen kurssiavustuksen ja Helsingin Työväenyhdistys lahjoittanut puolueelle 100.000 markkaa.

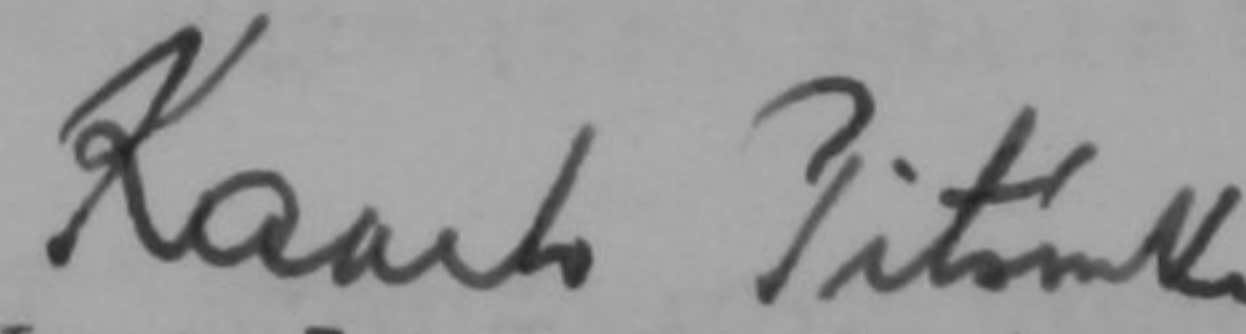
21 §. (152 §.)

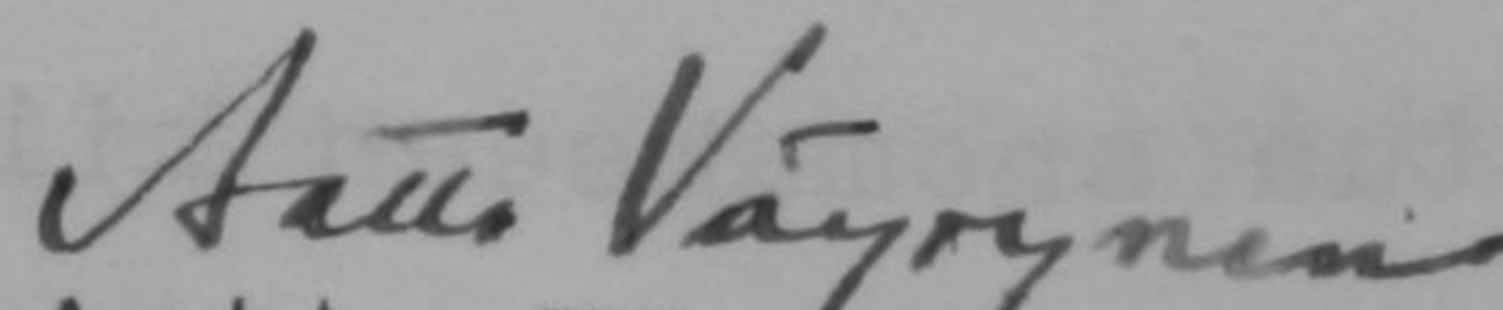
Vappumerkki

Seuraavaan vappumerkkiin päätettiin ottaa Matti Turkian kuva.

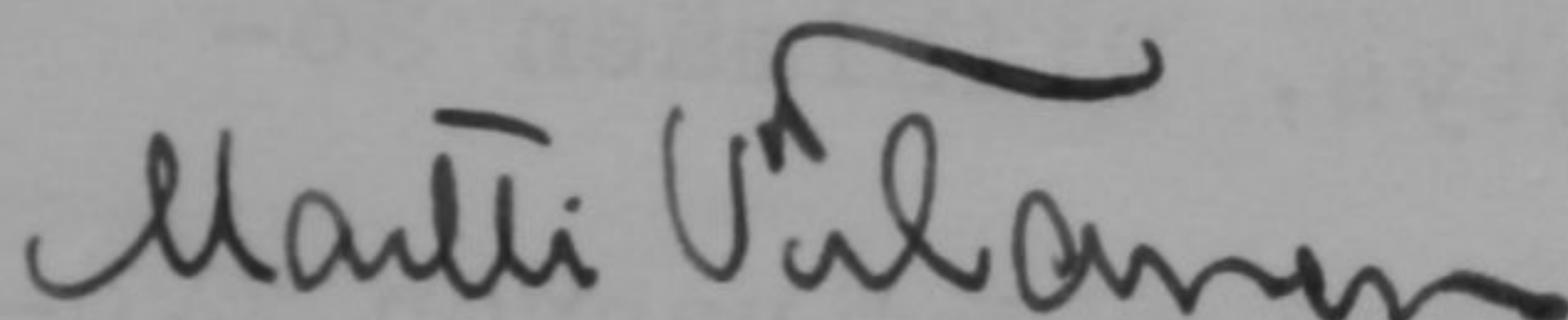
V a k u u d e k s i:

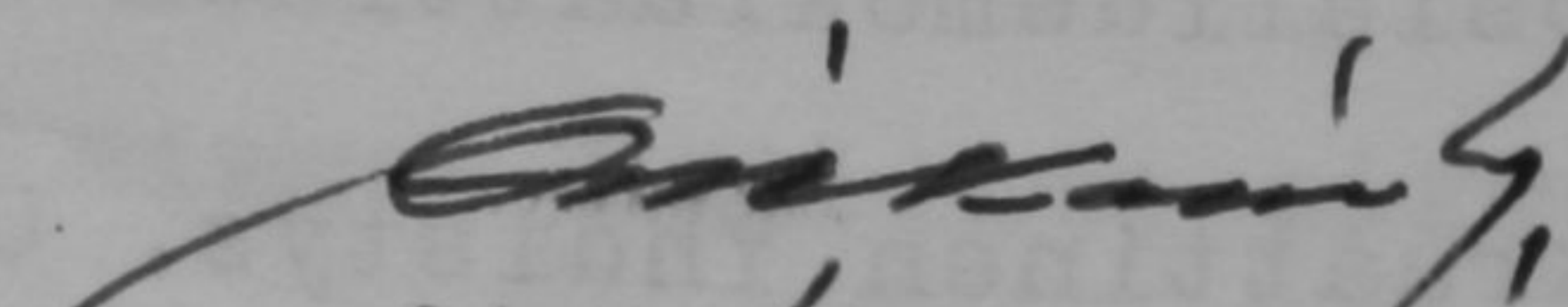

Väinö T a n n e r

Kaarlo P i t s i n k i

Aatto Väyrynen

Pöytäkirja tarkistettu ja hyväksytty.

Martti Viitanen

Oiva Kaivola